

Tohtoročný národný júlový sviatok je ako keby predohrou k celému štvrtstoročiu našej socialistickej vlasti, ktoré bude v budúcom roku. Pred 24 rokmi na lubelskom území priamo po jeho oslobodení vznikli prvé ústredné orgány ľudovej vlády. Tuva v júli roku 1944 na základe dekrétu Štátnej národnej rady (Krajowej Rady Narodowej) bol utvorený Poľský výbor národného oslobodenia (PKWN) — prvý orgán výkonnej moci so sídlom v Chelme, a od 24. júla 1944 so sídlom v Lubline, ktorý bol prvým hlavným mestom oslobodenej časti krajiny. PKWN 22. júla 1944 vyhlásil v Chelme Manifest k poľskému národu, ktorý bol zároveň prvým významným programovým dokladom pôsobenia ľudovej vlády. Tieto historické fakty nás nútia k tomu, aby sme na mape našej krajiny budúcej socializmu, pri príležitosti tohtoročného národného sviatku označili toto vojvodstvo, odkiaľ nielen že vyšiel ďalší oslobodzujúci úder sovietskej a poľskej armády na celú krajinu, ale odkiaľ sme vyštartovali k realizácii cieľov, ktoré sme už dosiahli.

Smer k socializmu pod vedením našej strany je teda základným prameňom pokroku Poľskej ľudovej republiky.

Dnešný výzor Poľska je totiž výsledkom práce a revolučného boja robotníckej triedy. Jej začiatok pochádza z rokov boja nášho národa proti nacistickému okupantovi. V tomto období treba zdôrazniť zároveň hrdinstvo a obetavosť členov PPR, ich oddanosť otázke národného a sociálneho oslobodenia ako aj to, čo z perspektívy rokov zdá sa nám veľmi dôležité, umenie sformulovania poľskými komunistami takeho programu boja, ktorý by umožnil upevniť jednotu činnosti všetkých vlasteneckých síl v širokom národnom fronte. Takýto program umožnil vytvorenie trvalého základu pod nové Poľsko. Ďalším činiteľom rozhodujúcim o realizácii programu rozvoja Poľska bude, tak ako aj doteraz, činnosť strany — Poľskej zjednotenej robotníckej strany, jej vedúca sila, zodpovedajúca novým, vyšším požiadavkám, jej zväzok s robotníckou triedou, s národom, so všetkými občanmi. Táto ďalšia činnosť strany pre dobro krajiny bude stredobodom hlbokoj pozornosti jej V. zjazdu, ktorý sa uskutoční koncom tohto roku. Na ňom naša strana rozvinie tie metódy, ktoré ju spájajú tisíckami zväzkov s verejnosťou preto, aby politické a hospodárske úlohy, ktoré nás čakajú na prahu začínajúceho sa nového štvrtstoročia boli úspešne zrealizované.

S opodstatnenou hrdosťou sa dnes pozeráme do minulosti na celú rozvojovú cestu našej krajiny, ktorú sme prešli za tých 24 rokov. S takou istou hrdosťou sa pozeráme na súčasnosť. S nádejou sa dívame na perspektívy zajtrajška, ktoré sa pred nami odhalujú. Vo svetle toľkých kladných premien k akým došlo už v súčasných dejinách, presvedčujeme sa stále viacej o tom, že napriek mnohým a snáď aj nie malým ťažkostiam kráčame správnou cestou.

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
LIPIEC • JÚL • ČERVENEC Nr 7 1968 CENA 1 ZŁ

V AUGUSTOVOM ČÍSLE UVEREJNÍME ĎALŠIE MATERIÁLY Z OSLÁV 10. VÝROČIA NÁŠHO CASOPISU, KTORÉ SA KONALI V ZELOWE 29. JÚNA T.R.

- REFERÁT PREDSEDU ÚV KSČAS JÁNA MOLITORISA NA SLÁVNOSTNOM PLÉNE,
 - PREJAV ŠÉFREDAKTORA ADAMA CHALUPCA
 - PREJAVY PROMINENTNÝCH HOSTÍ
 - UZNESENIE PLÉNA ÚV KSČAS
 - ĎALŠIE GRATULÁCIE
 - BOHATÉ FOTO-SPRAVODAJSTVO
-
-
-

W obliczu V Zjazdu PZPR

Już za cztery miesiące — 11 listopada — będziemy świadkami doniosłego wydarzenia w życiu kraju — obrad V Zjazdu PZPR.

Ostatnie Plenum KC przedyskutowało i zatwierdziło Tezy Komitetu Centralnego na V Zjazd, przedstawiając je członkom Partii i bezpartyjnym obywatelom do oceny i aprobaty. Nadchodzące miesiące będą nie tylko poświęcone wyborowi delegatów na Zjazd. Będą one przede wszystkim okresem ogólnopartyjnej i ogólnonarodowej dyskusji i wymiany poglądów na temat dorobku Partii, jej polityki i zadań oczekujących rozwiązania. Powszechny charakter dyskusji przedzjazdowej, wynikający z demokratyzmu cechującego PZPR, został szczególnie podkreślony w wystąpieniu tow. Władysława Gomułki na ostatnim Plenum. Wszystko, poza sprawami wewnętrznymi Partii, powinno stać się przedmiotem publicznej wymiany zdań, przy udziale ogółu obywateli.

Tezy przedzjazdowe stanowią podsumowanie osiągnięć naszego narodu oraz władzy ludowej w okresie międzyzjazdowym, nauk płynących z doświadczeń marcowych. Prezentują program działania awangardy mas pracujących i przyszłego rozwoju naszej ojczyzny.

W miesiącu, w którym rozpocznie obrady V Zjazd PZPR, upływa pół wieku od historycznej chwili, gdy umęczonemu narodowi polskiemu udało się zrzucić jarzmo niewoli zaborczej. Nasza niepodległość zrodziła się z ofiar i zwycięstw Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej. Ale rządy w niepodległej Polsce wykrzystane zostały przez burżuazję i obszarników do walki z młodą władzą radziecką. Ich polityka sprzeczna z interesami narodu, szukająca wsparcia sojuszem z Hitlerem, doprowadziła do zaprzepaszczenia niepodległego bytu.

Warto przypomnieć efekty naszego niespełna ćwierćwiecza, zapoczątkowanego na cmentarzu 6 milionów ofiar i gruzach stolicy. W zestawieniu z bilansem rządu obszarników i kapitalistów.

W owych latach przed pół wiekiem zrodziła się bohaterska partia polskich komunistów — KPP. Czerpiąc z jej dorobku, wzbogacając go własnymi doświadczeniami, Polska Partia Robotnicza, spadkobierczyni dzieła KPP, sformułowała jedyny realny program przepędzenia okupanta z ziemi ojczystej w bratnim sojuszu ze Związkiem Radzieckim, program odrodzenia Polski w warunkach sprawiedliwości społecznej. Sukcesem o ogromnej doniosłości historycznej było zjednoczenie polskiego ruchu robotniczego na bazie marksizmu-leninizmu po przeszło pół wieku rozbitcia. Od dwudziestu blisko lat jej kontynuatorka — Polska Zjednoczona Partia Robotnicza — dzierży ster władzy ludowej i prowadzi narodowi w walce o jego socjalistyczną, pokojową przyszłość. Przekształciła ona kraj w jego nowych warunkach etnicznych i geograficznych w jednolity organizm. Zabezpieczyła przyszłość narodu przy pomocy sojuszy z bratnimi krajami socjalistycznymi i na jego straży postawiła Siły Zbrojne, które obchodzą właśnie 25-lecie swych pełnych chlub i zwycięstw.

Z perspektywy lat wyraźniej można rozpoznać niebezpieczeństwa, które zagrażają władzy ludowej ze strony rewizjonizmu i reakcji, chociaż nie ma dziś w Polsce klas wyzyskujących. Wydarzenia rozgrywające się codziennie w Wietnamie, na Bliskim Wschodzie w wyniku agresji izraelskiej, w Europie w miarę odradzania się sił hitleryzmu i militarysty w NRF oraz rządy gwałtu i awanturnictwa politycznego w USA nie pozwalają na samouspokojenie. Socjalizm, choć zwycięski, choć ostatecznie pokonał swych wrogów wewnętrznych, może być zagrożony z zewnątrz. Siły imperializmu prowadzą nie przebierającą w środkach „wojnę psychologiczną”, zmierzającą do osłabienia i rozbitcia obozu socjalistycznego. Niemalą rolę w tych rachubach spełnia rewizjonizm, odmiana współczesnej myśli burżuazyjnej, oraz nacjonalizm. Stąd obowiązek nie tylko każdego członka Partii, ale obywatela, walki z rewizjonizmem, nacjonalizmem i wszelką reakcją.

Patriotyzm i umiłowanie ojczyzny ludowej, potęgujące siły naszego narodu, powinny iść w parze z głębokim poczuciem więzi internacjonalistycznej z krajami socjalistycznymi, a przede wszystkim z naszym wiernym sojusznikiem Związkiem Radzieckim.

Wydarzenia marcowe postawiły z całą siłą na porządku dnia kwestię patriotycznego i socjalistycznego wychowania młodzieży. Tezy Komitetu Centralnego formułują w tej sprawie szereg ciekawych propozycji. Istotnym elementem, dotychczas niedocenianym, jest wychowanie przez pracę.

Perspektywy zarysowane w Tezach pozwalają spojrzeć w przyszłość narodu ze spokojem i nadzieją. Wcielenie ich w życie wymaga jednak skupienia wysiłku całego społeczeństwa, dalszego skonsolidowania go wokół Partii. Wielkie zadania ma tu do spełnienia front propagandy. Tezy krytycznie stwierdzają, że dotychczas „całokształt działalności propagandowej i ideologicznej w naszym kraju był ukierunkowany nazbyt pragmatycznie, ogniskował się głównie wokół zadań bieżących. Partia powinna poświęcać daleko więcej niż dotychczas uwagi propagowaniu zasadniczych, decydujących o postawie i światopoglądzie człowieka ideałów socjalistycznych”.

Istotnym warunkiem skutecznej izolacji elementów rewizjonistycznych i reakcyjnych w społeczeństwie jest ożywienie działalności wszystkich ogniw Frontu Jedności Narodu. Stwarza on wszelkie warunki dla rozwoju inicjatywy nie tylko członków Partii, ale również innych stronnictw oraz obywateli bezpartyjnych, zarówno wierzących jak i niewierzących. Możliwości w tym zakresie zabezpiecza przede wszystkim PZPR. „Jako partia polityczna, kierująca budową socjalizmu i opierająca się na ideologicznych zasadach marksizmu-leninizmu — mówi się w Tezach KC — jest ona reprezentacją polityczną wszystkich tych obywateli naszego kraju, którzy niezależnie od swego stosunku do religii popierają nasz socjalistyczny program polityczny i gotowi są uczestniczyć w jego realizacji”. Istotną rolę w aktywizacji społeczeństwa mają do spełnienia organizacje społeczne.

Tezy uchwalone na XII Plenum KC stanowią — jak powiedział tow. Władysław Gomułka zamykając obrady — program Partii na okres międzyzjazdowy. Do chwili gdy zostaną one zatwierdzone przez V Zjazd, są one podstawą jak najszerszej dyskusji i wymiany zdań wszystkich członków Partii i bezpartyjnych.

Jak przystoi na Partię kierującą się zasadami marksizmu-leninizmu w teorii i w działaniu, która posiada na swym koncie tak chlubny dorobek historyczny i nieprzemijające zasługi dla narodu, przygotowując program dalszego działania i rozwoju ojczyzny, poddając krytycznej analizie okres miniony, zwraca się ona do swoich mandatariuszy o opinię. Sprawa honoru każdego członka Partii jest aktywnie uczestniczyć w rozpoczynającej się właśnie wielkiej dyskusji. Nie powinno w niej zabraknąć nikogo kto poczuwa się do współodpowiedzialności za losy ojczyzny, za przyszłość socjalizmu w Polsce. (AR)

Jednomyślne uchwalenie tez zjazdowych

W dniach 9 — 10 bm. odbyło się w Warszawie XII plenum KC PZPR.

Plenum uchwaliło jednomyślnie tezy Komitetu Centralnego na V Zjazd PZPR oraz przyjęło uchwały o zwołaniu Zjazdu do Warszawy w dniu 11 listopada br. Został również uchwalony porządek obrad.

Komitet Centralny przychylił się do prośby Edwarda Ochaba o zwolnienie z obowiązków członka Biura Politycznego KC ze względu na jego stan zdrowia.

W związku z przejściem na emeryturę Władysława Wichy Komitet Centralny przychylił się do jego prośby i zwolnił go z obowiązku sekretarza KC.

Komitet Centralny wybrał na członka Biura Politycznego sekretarza KC Bolesława Jaszczuka.

Komitet Centralny wybrał na zastępcę członka Biura Politycznego i sekretarza KC Mieczysława Moczara.

Komitet Centralny wybrał na członka Biura Politycznego sekretarza KC Bolesława Jaszczuka.

Komitet Centralny wybrał na zastępcę członka Biura Politycznego i sekretarza KC Mieczysława Moczara.

ZMIANY W SKŁADZIE RADY MINISTRÓW

W poniedziałek 15 bm. odbyło się ostatnie, przed feriami parlamentarnymi, posiedzenie Sejmu PRL.

W czwartym punkcie porządku dziennego premier Józef Cyrankiewicz przedstawił wnioski w sprawie zmian w składzie Rady Ministrów.

W związku z powołaniem Mieczysława Moczara przez KC PZPR na zastępcę członka Biura Politycznego i sekretarza KC, premier zaproponował na stanowisko Ministra Spraw Wewnętrznych **Kazimierza Świątę** — dotychczasowego wiceministra w tym resorcie.

W związku z rezygnacją Jerzego Sztachelskiego z funkcji Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej, premier wysunął wniosek o powołanie na to stanowisko dotychczasowego wiceministra w tym resorcie **Jana Kostrzewskiego**, a w związku z rezygnacją **Jerzego Albrechta** ze stanowiska Ministra Finansów — o powołanie na jego miejsce wiceministra w tym resorcie i Prezesa Narodowego Banku Polskiego — **Stanisława Majewskiego**.

W głosowaniu Sejm zatwierdził zaproponowane przez Premiera zmiany w Radzie Ministrów.

SPOTKANIE PRZYWÓDCÓW PARTII I RZĄDÓW KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH W WARSZAWIE

W dniach 14 i 15 lipca br. odbyło się w Warszawie spotkanie przywódców partii i Rządów Ludowej Republiki Bułgarii, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Węgierskiej Republiki Ludowej, Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

W spotkaniu udział wzięli: Delegacja LRB pod przewodnictwem Pierwszego Sekretarza KC Bułgarskiej Partii Komunistycznej, Prezesa Rady Ministrów LRB — Teodora Żiwkova.

Delegacja NRD pod przewodnictwem Pierwszego Sekretarza KC Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności, Przewodniczącego Rady Państwa NRD — Waltera Ulbrichta.

Delegacja PRL pod przewodnictwem Pierwszego Sekretarza KC Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej — Władysława Gomułki.

Delegacja WRL pod przewodnictwem Pierwszego Sekretarza KC Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej — Janosa Kadara.

Delegacja ZSRR pod przewodnictwem Sekretarza Generalnego KC Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego — Leonida Breżniewa.

Uczestnicy spotkania omówili sprawy będące przedmiotem ich wspólnego zainteresowania i dali wyraz zdecydowanej woli dalszego wszechstronnego rozwijania braterskich stosunków i umacniania systemu socjalistycznego, jego jego jedności i zwartości na zasadach marksizmu-leninizmu i proletariackiego internacjonalizmu.

W toku spotkania dokonano wymiany poglądów na najważniejsze aktualne problemy sytuacji międzynarodowej, pokoju i bezpieczeństwa w Europie oraz światowego ruchu komunistycznego i robotniczego. Podkreślono z całą mocą konieczność zespolenia krajów socjalistycznych i wszystkich sił antyimperialistycznych w obliczu ataków imperialistycznej agresji, dokonywanych nadal zwłaszcza w Wietnamie i na Bliskim Wschodzie.

Przedstawiciele partii i rządów bratnich krajów zwrócili szczególną uwagę na aktywizację agresywnych sił imperialistycznych zmierzających drogą dywersji do podważenia socjalistycznego ustroju w poszczególnych krajach i osłabienia więzi ideowych i sojuszniczych, łączących państwa socjalistyczne.

Uczestnicy spotkania wymienili w duchu proletariackiego internacjonalizmu informacje o sytuacji w swoich krajach i rozwoju wydarzeń w Czechosłowacji, oraz skierowali wspólny list do Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Czechosłowacji. (Wspólny list opublikowała prasa codzienna z 18 lipca 1968 roku).

Spotkanie warszawskie przywódców partii i rządów krajów socjalistycznych przebiegało w braterskiej atmosferze szczerości, pełnej jednomyślności i przyjaźni.

JUBILEUM

10-ROČIA ŽIVOTA V ZELOWE

VEL'KOU OBČIANSKOU

MANIFESTÁCIOU ZA MIER

A SOCIALIZMUS

V júlovom a augustovom čísle nášho časopisu veľa miesta venujeme zelowským oslavám preto, že skutočne vybiehali mimo obvyklé jubilejné príležitosti a boli veľkou, srdečnou občianskou manifestáciou za mier, socializmus a spoločné pôsobenie, čomu dali plný výraz zhromaždení v Zelowe aktivisti českej a slovenskej menšiny, ako aj početní predstavitelia poľského národa, ktorí sa osláv zúčastnili. Jubileum Života bolo teda dobrým integračným príspevkom. Syntézu tejto integrácie najlepšie ilustruje obsah listu, ktorý členovia pléna ÚV Spoločnosti zaslali I. tajomníkovi KC PZPR súdr. Władysławovi Gomułkovi. (list uverejňujeme na str. 3).

Listy a gratulácie, ktoré zaslali stranické a vládne organizácie pri príležitosti jubilea Života obsahujú nielen kladné hodnotenie nášho časopisu, ale aj kladné hodnotenie činnosti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorej pôsobnosť bežne a pre budúcnosť zvyčajne na svojich stránkach náš časopis. Zasa listy a pozdravy, ktoré sme obdržali od všetkých zložiek Spoločnosti sú dôkazom akceptácie českou a slovenskou menšinou našej doterajšej pôsobnosti i postoja voči základným vnútorným a všeobecným problémom. Charakteristické boli tiež prejavy predstaviteľov strany a ľudovej vlády na pléne Spoločnosti, lebo vyjadrovali hlbokú sympatiu pre českú a slovenskú menšinu žijúcu v Poľsku, spokojnosť s činnosťou našich menšín pre upevňovanie a rozvoj PLR a v rámci toho, stále pozdvihovanie úrovne a pestovanie vlastných národných kultúr i jazykov.

Zelowské oslavy, ktorých súčasťou bolo plénum ÚV Spoločnosti, výstupy slovenských súborov zo Spiša a Oravy, ako aj českých zo Zelowa, stretnutie s redakčným kolektívom, aj ľudová zábava, ktorá sa konala pod heslom SPOLOČNE ŽIJEME, PRAČUJEME, ZABÁVAME SA — boli spontánnou manifestáciou jednoty. Jednota a jej organická, každodenná a nielen slávnostná nevyhnutnosť vyplýva z každého počínania, ktoré má priniesť kladné výsledky. Chápu to občania národnostne miešaných oblastí, lebo sú to skúsenosti celej doterajšej praxe spoločenského života a výsledkom tejto praxe je to čo dosiahli oblasti obývané menšinou. To, že táto jednota nie je umelá, ale skutočná a natol'ko pevná, že je schopná postaviť sa proti prípadným pokusom trieštenia, vyplýva z toho, že jej korenie tkvejú v socialistickej skutočnosti. Plným dôkazom toho boli oslavy desaťročia Života v Zelowe. Lebo každý vie, že také milé a srdečné ovzdušie sa nedá umelo vytvoriť.

Jednotlivé čísla Života, v priebehu celého desaťročia, boli tehličkami, ktoré budovali jednotu a priateľstvo v národnostne miešaných oblastiach. Spojením, ktoré vydržalo časovú skúšku, bolo úzke spolupôsobenie redakcie so zložkami Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, bolo aktívne pôsobenie v rámci Fronty národnej jednoty.

Dovoľte, aby sme na tomto mieste ešte raz poďakovali všetkým, ktorí sa pričínili k slávnostnému rámcu nášho jubilea, a tým ktorí nám zaslali gratulácie.

ÚVODNÍ PROJEV J. NOVAKA PŘEDSEDY OBVODNÍHO VÝBORU KSČaS NA PLÉNU V ZELOWĚ

NÁŠ POLITICKÝ RODOKMEN

Drazí krajané, vážení hosté! Mám tu čest přivítat Vás srdečně u nás v Zelově, jak rovněž zahájit dnešní zasedání pléna Ústředního výboru Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku. Po prvé v historii naší Společnosti, která v tomto roce slavila dvacetiletí své existence a působení, se u nás v Zelově sešla tak bohatě reprezentace slovenské a české menšiny. V Zelově, který je po celá staletí útočištěm největší skupiny české menšiny v Polsku. Myslím, že při této příležitosti je záhodno si připomenout politické pozadí naší „cesty do Polska“.

Tragický vývoj událostí nastal českému národu ve chvíli, kdy vůdci české národní strany za cenu vlastního hmotného zisku zvolili arciknížete Ferdinanda Habsburka českým králem. Tato pražská eleckce je mezníkem v dějinách středověčného Evropy, protože Habsburkové, kteří se upevnili v české basty mohli nyní lépe natahovat ruce po Maďarsku. Tím také zahájili panování německého imperialismu v Evropě, které trvalo dvě století. Abychom pochopili celý význam toho, co se stalo v Praze na podzim roku 1526, musíme tehdejší pražské rozhodnutí porovnat s rozhodnutím polských pánů v roce 1385, tedy o půldruhého století dříve. Tehdy byl ve středověčném Evropské vytvořen silný protiněmecký blok spojením Polska s Litvou. Arcikníže Vilhelm nebyl dopuštěn na polský trůn. Toto spojenectví vyústilo bitvou u Grunwaldu, kde byl Němcům zadán drtivý úder.

Češi rychle, ale už bohužel příliš pozdě pochopili, jaký velký omyl učinili v roce

1526, když zvolili Habsburka českým králem.

Válku s germánstvem, která se v Čechách počátkem patnáctého století vtělila v husitské hnutí, nyní převzali protestanti. České protestantství utrpělo těžkou ránu v roce 1547 po zlomení tak zvaného hnutí šmelkadzkého. Byla to předzvěst Bílé hory. Represálie prováděné v Čechách Habsburky měly za následek, že do Polska přibyla česká politicko-náboženská emigrace — čeští bratři.

Takový je tedy náš politický rodokmen. Stojí za to prostudovat dějiny našich národů a seznámit se s jejich zkušenostmi. Tím spíše, že dnes opět západoněmecký imperialismus vystrkuje své žihadlo směrem k našim přátelům socialistickým národům, polskému, slovenskému a českému.

Další naše historie, byla podrobně popsána ve společensko-kulturním časopise Život, který je orgánem naší Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku. Náš časopis dnes slaví desetiletí svého trvání a působení v prostředí slovenské a české národnostní menšiny, žijící v Polské Rzeczypospolitej Ludové. Existence časopisu Život je ještě jedním důvodem toho, že naše strana — Polská sjednocená dělnická strana, jejímiž členy jsou mnozí z nás, že vláda lidového Polska plně doceňuje potřeby našich menšin, organizovaných v naší Společnosti. Jsme za to straně a lidové vládě nesmírně vděční a zavázáni.

Dovoľte mi prosím, abych z této tribuny našeho pléna, jménem naším a všech členů naší Společnosti srdečně poďakoval vedoucím a celému kole-

ktivu naší redakce Života, všem jeho oblastním dopisovatelům za obětavé krajaňské úsilí na nivě publicistiky, za veškerou pomoc, již časopis udílí všem našim organizačním složkám a našim krajanům.

Jestliže můžeme říci, že úloha novináře není lehká, to nutno přiznat, že úloha redaktora národnostního časopisu je výjimečně těžká. Kromě toho, že se neustále v zájmu společnosti zabývá lidskými konflikty a záležitostmi, působí náš krajaňský redaktor na rozhraní dvou i více národností. Musí tedy citlivě reagovat na projevy toho či onoho nacionalismu, a na druhé straně musí být zosobněním vlastenečství a internacionalismu. Tato slova, která se snad mohou jedinci jevit jako odošobněná, v našem prostředí získávají konkrétní hutnost a význam. Jsem rád, že mohou prohlásit — na základě desetiletých zkušeností — že náš časopis Život, který zdaleka nepracuje v lehkých podmínkách, si dovedl udržet správnou politickou linii a byl vždy nositelem patriotismu a internacionalismu.

Omlouvám se za má poněkud dlouhá úvodní slova. Uvědomuji si, že na dnešním plénu, které věnujeme desetiletí našeho časopisu Život, bude jistě ještě celá řada projevů členů pléna i hostů o našem časopisu a také o našem krajaňském životě, jehož odzrcadlením náš časopis nesporně je. Dovoľte mi tedy ještě jednou uvítat jménem naší Společnosti všechny přítomné hosty.

Dovoľte mi, abych navrhl na předsedu dnešní plenární schůze Ústředního výboru naší Společnosti krajaňského redaktora Pavla DEREŠE, člena ÚV naší Společnosti.

**LIST PLENUM
ZARZĄDU GŁÓWNEGO
TOWARZYSTWA KULTURALNEGO
CZECHÓW I SŁOWAKÓW W POLSCE
DO TOW. WŁ. GOMUŁKI**

**TOWARZYSZ
WŁADYSŁAW GOMUŁKA
I SEKRETARZ
KOMITETU CENTRALNEGO
POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII
ROBOTNICZEJ**

WARSZAWA

SZANOWNY TOWARZYSZU WIESŁAWIE!

Towarzystwo Kulturalne Czechów i Słowaków w Polsce z forum plenarnego posiedzenia Zarządu Głównego Towarzystwa w Żelowie pragnie w imieniu swoich członków przesłać Wam Szanowny Towarzyszu Wiesławie pozdrowienia, życzenia zdrowia i owocnej pracy dla dobra naszej Partii i wszystkich obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Nasze Towarzystwo zrzesza członków z pośród kilkudziesięciotysięcznej rzeszy obywateli polskiej narodowości czeskiej i słowackiej. Mniejszość czeska przybyła tu przed wiekami i znalazła na terytorium Polski tolerancję i schronienie przed prześladowaniami politycznymi ze strony Habsburgów — ówczesnych przedstawicieli imperializmu niemieckiego. Mniejszość słowacka żyje od zarania dziejów na styku dwóch naszych państwowości — Polski i Czechosłowacji. Byliśmy więc świadkami i uczestnikami wielu polskich historycznych przemian. Dopiero jednak w warunkach ustroju socjalistycznego stworzone zostały praktyczne możliwości pełnego rozwoju kulturalnego dla nas jako ludzi o poczuciu narodowym czeskim i słowackim i możliwości pełnego korzystania z praw jakie przysługują nam jako obywatelom Polski Ludowej. Mamy też nieograniczoną możliwość aktywnego uczestniczenia w dalszym rozwoju kraju — Polski Rzeczypospolitej Ludowej. Nasze Towarzystwo uczestniczy w tych pozytywnych socjalistycznych przemianach będąc członkiem i działając w ramach Ogólnopolskiego Komitetu Frontu Jedności Narodu.

Pragniemy poinformować Was o tym Szanowny Towarzyszu Wiesławie z okazji przypadających w tym roku rocznic — XX-lecia istnienia i działalności Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce i X-lecia naszego czasopisma „Zivot”.

Mniejszość czeska i słowacka w Polsce aktywnie uczestniczy w codziennym trudzie całego Narodu Polskiego. Wyraża to się w podejmowaniu i realizacji czynów społecznych na wsiach gdzie żyje i pracuje w rolnictwie większość naszych Krajaków, a także w miastach. W działaniu przodują członkowie partii i nasz aktyw, co podkreślamy ze szczególnym zadowoleniem.

Naszą troskę budzą zachodzące w świecie zjawiska, które, takie jak agresja amerykańska w Wietnamie, czy agresja Izraela na kraje Arabskie godzą istotnie w podstawy trwałego pokoju i egzystencji ludzkości. Witamy przeto i popieramy politykę zagraniczną Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zmierzającą w swoim działaniu konsekwentnie do utrwalenia pokoju na świecie i ujawnienia właściwego oblicza tych sił, które pokojowi zagrażają.

Ostro potępiamy kampanię antypolską prowadzoną obecnie na Zachodzie przez wrogie ośrodki imperialistyczne i syjonistyczne.

Szanowny Towarzyszu Wiesławie!

Przyjmijcie raz jeszcze nasze gorące podziękowania dla Partii i Władzy Ludowej za wszystko co dla nas uczyniły. Liczymy na dalsze poparcie naszych inicjatyw i pomoc w ich realizacji.

**PLENUM
ZARZĄDU GŁÓWNEGO
TOWARZYSTWA KULTURALNEGO
CZECHÓW I SŁOWAKÓW
W POLSCE**

Zelów, 29 czerwca 1968 roku.

ŻYCZENIA DLA „ŽIVOTA”

**REDAKCJA
MIESIĘCZNIKA „ŽIVOT”
Warszawa
Al. Jerozolimskie**

Z okazji X-lecia czasopisma „Zivot” — organu Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce — przesyłamy wszystkim czytelnikom czasopisma, pracownikom i korespondentom redakcji oraz działaczom i członkom TKCzIS pozdrowienia i życzenia dalszych sukcesów w pracy zawodowej, społecznej i życiu osobistym.

Na przestrzeni dziesięciu lat „Zivot” dobrze spełniał wśród członków Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce oraz obywateli polskich narodowości czeskiej i słowackiej jak i szerokiej rzeszy sympatyków z poza towarzystwa zadania w zakresie szerze-

nia wiedzy społeczno-kulturalnej w myśl wskazań Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Władzy Ludowej. Pismo nie zamknęło się tylko w ramach tematyki towarzystwa a zdołało objąć swoją działalnością publicystyczną szeroki wachlarz różnorodnych i społecznie doniosłych zagadnień.

Jesteśmy głęboko przekonani, że „Zivot” w działalności publicystycznej nadal będzie przyczyniał się do pogłębiania wśród Czechów i Słowaków w naszym kraju patriotycznego i internacjonalistycznego wychowania oraz kształtowania ich aktywnej postawy i zaangażowania w dziele budownictwa naszej socjalistycznej ojczyzny wespół z całym społeczeństwem Polski Ludowej.

**KOMISJA NARODOWOŚCIOWA
PRZY WYDZIALE ADMINISTRACYJNYM
KC PZPR**

**REDAKCJA
CZASOPISMA „ŽIVOT”
Warszawa**

Uroczystości jubileuszu dziesięciolecia czasopisma społeczno-kulturalnego „Zivot” są szczególną okazją dla podkreślenia wysiłków i zasług w rozwijaniu współpracy i braterskiej przyjaźni między społeczeństwem PRL a CSR. Proszę przyjąć z okazji jubileuszu życzenia aby

„Zivot” nadal dobrze służył działaczom i pozyskiwał sobie coraz szerszy krąg prenumeratorów i współautorów. Życzę wszystkim uczestnikom sesji aby ich owocne obrady przyczyniły się do dalszego zacieśnienia współpracy i braterskiej przyjaźni.

**LUCJAN MOTYKA
MINISTER KULTURY I SZTUKI**

**POLSKA RZECZYPOSPOLITA LUDOWA
MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

**REDAKCJA
CZASOPISMA SPOŁECZNO-KULTURALNEGO
„ŽIVOT”
w miejscu**

Z okazji Jubileuszu 10-lecia wydawania czasopisma Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Czechów i Sło-

waków „Zivot”, składam serdeczne gratulacje członkom zespołu redakcyjnego i korespondentom terenowym.

Jednocześnie życzę dalszych sukcesów w krzewieniu przez Wasze pismo postępowej kultury Czechów i Słowaków, włączenia ich do ogólnonarodowych zadań budownictwa socjalizmu w Polsce oraz rozwijania uczuć patriotycznych do naszej Ojczyzny — Polski Ludowej.

**KAZIMIERZ ŚWITAŁA
PODSEKRETARZ STANU**

VÁŽENÁ REDAKCIA ŽIVOT

Dovoľte, aby sme Vás pri Vašom významnom jubileu bratský úprimne pozdravili a zaželali Vám veľa zdaru a úspechov, v ďalšej práci medzi slovenskými krajanmi v Poľsku.

Matici slovenskej nebol nikdy ľahostajný osud Slovákov, žijúcich za hranicami vlasti. Usilovala sa udržiavať s nimi styky, pestovať v nich cit rodolásky, dávala im možnosti kultúrneho vyžitia. Aj keď sa v posledných rokoch vzájomné styky do značnej miery popretáhvali, Matica slovenská neprstávala myslieť na svoju Slováč a vehementne sa vo vlasti domáhala, aby jej bola vrátená starostlivosť o zahraničných Slovákov. Veríme, že v blízkej budúcnosti sa nám podarí preklenúť všetky prekážky, ktoré by nám mohli stať v ceste a nadviažeme užšiu spoluprácu nielen s časopisom Život, ale jeho prostredníctvom aj s poľskými Slovákami.

Veľmi radi by sme pomohli aj slovenským učiteľom a žiakom slovenských škôl v Poľsku. Sme ochotní z bohatého archívneho materiálu Maticy v súlade s učebnými osnovami zostaviť pre každé číslo Života medailónik o niektorom slovenskom spisovateľovi. Mohla by to byť dobrá učebná pomôcka pre učiteľov i pre žiakov. O prípadných ďalších možnostiach spolupráce by sme sa mohli ešte dohodnúť.

Tešíme sa, milí priatelia, že už 10 rokov širíte slovenské slovo a slovenskú literatúru a kultúru na sever od našich hraníc a vyslovujeme presvedčenie, že Vaša práca nie je daromná, ale že prináša a prinesie svoje plody. Len pokračujte v začatom diele. So spoluprácou Maticy slovenskej môžete vždy počítať.

So srdečným krajanským pozdravom

**Dr. PAVOL VONGREJ CSc. Dr. JÁN MARTÁK CSc.
VEDECKÝ TAJOMNÍK MS SPRÁVCA MS**

**TOWARZYSZ
ADAM CHALUPEC
REDAKTOR NACZELNY
MIESIĘCZNIKA „ŽIVOT”
w miejscu**

Z okazji jubileuszu X-lecia miesięcznika „Zivot” składam całemu Zespołowi Redakcyjnemu serdeczne gratulacje w imieniu Zarządu RSW „Prasa” i własnym.

Życzę Waszemu czasopismu dalszego rozwoju i coraz szerszych rzesz czytelników — składam wszystkim Członkom Zespołu Redakcyjnego życzenia wszelkiej pomysłowości w życiu zawodowym i osobistym.

**TADEUSZ GALIŃSKI
PREZES RSW „PRASA”**

VÁŽENÍ KRAJANIA REDAKTORI!

Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, Ústredný výbor v Krakove zasiela Vám pri príležitosti 10. výročia vydávania časopisu Život srdečné pozdravy.

Svojou mravenčou prácou ŽIVOT v nemaléj miere prispieva k budovaniu socializmu v ľudovodemokratickom Poľsku. Celá naša Spoločnosť je povďačná kolektívu redakcie Život za úspechy dosiahnuté na kultúrnom, hospodárskom a politickom úseku.

ŽIVOT je našim jediným časopisom vydávaným v rodnej materinskej reči, ktorý nás Čechov a Slovákov žijúcich v PER informuje, vzdeláva, učí a zabáva. Informuje nás o najdôležitejších udalostiach odohrávajúcich sa doma, v ČSSR i vo svete. Prináša správy o činnosti Spoločnosti, o jej plánoch, píše o každodenných ťažkos-

tiach i radoostiach členov našej Spoločnosti, pomáha pri riešení rôznych problémov.

Vysoko oceňujeme Vašu zásluhnú prácu a želáme Vám veľa úspechov do ďalších rokov.

Prajeme Vám stovky nových priaznivcov, predplatiteľov a čitateľov, ako aj mnohých dopisovateľov.

Prajeme kolektívu redakcie ŽIVOT i všetkým pracovníkom a korespondentom podieľajúcim sa na jeho vydávaní, najmä šéfredaktorovi Adamovi Chalupcovi a zástupcovi šéfredaktora Marianovi Kaškievickovi, ktorí zároveň slávia svoje 10-ročné jubileum práce v ŽIVOTE a našej Spoločnosti, veľa úspechov v práci, mnoho šťastia, radosti a spokojnosti v súkromnom živote.

**ÚSTREDNÝ VÝBOR KULTÚRNEJ
SPOLOČNOSTI ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU**

**ZESPÓŁ REDAKCJI „ŽIVOT”
WARSZAWA**

Zespołowi Redakcji „Zivot” najlepsze gratulacje z oka-

zji jubileuszu dziesięciolecia i życzenia dalszej owocnej pracy i szczęścia w życiu osobistym przesyła:

**ZARZĄD GŁÓWNY
STOWARZYSZENIA DZIENNIKARZY POLSKICH**

JEDNOŚĆ I WSPÓŁDZIAŁANIE

PODSTAWĄ PROGRAMU ROZWOJU SPISZA I ORAWY

Kiedyś przed laty mówiono, że Spisz i Orawa w powiecie nowotarskim należą do najbardziej zaniedbanych rejonów południowej Polski. Jeżeli wtedy to określenie było w pewnej mierze słuszne, to gdybyśmy obecnie je podtrzymywali wyrządilibyśmy wielką krzywdę ludności, która zamieszkuje te tereny. Spisz i Orawę zamieszkuje ludność posiadająca obywatelstwo polskie a narodowość nie tylko polską lecz także słowacką.

Z powojennej historii Spisza i Orawy notujemy, że siły reakcyjne tak polskie jak i słowackiego pochodzenia czyniły wszystko aby zapal i energia zamieszkałej tu ludności skierowana została na tory waśni i sporów w ten sposób probowano z jednej i drugiej strony rozpalać nacjonalizm a to w tym celu aby powstrzymać lub zahamować te procesy i przemiany, które były związane z budownictwem socjalizmu w naszym kraju i polepszeniem warunków bytowych tutejszej ludności.

Całe lata usilnej pracy politycznej i wychowawczej prowadzonej przez naszą partię spowodowały, że wśród tutejszej ludności ukształtowało się przekonanie, że polityczna linia podziału nie przebiega między ludnością polską i słowacką. Ta świadomość wykształtowała potrzebę jedności i wspólnego działania zarówno u ludności pochodzenia polskiego jak i słowackiego. Jedność ta przejawia się w codziennym trybie, którego owocem jest stała aktywizacja gospodarcza tego regionu. Praca ludzi jest zbieżna z walką przeciwko tym, którzy chcieliby przeszkadzać i zakłócać tą jedność działania.

Od kilku lat powiat nasz posiada skryształizowany program aktywizacji Spisza i Orawy. Konsekwentnie go realizujemy dzięki szerokiemu poparciu miejscowej ludności. W latach 1961 — 1966 wydatkowano na inwestycje w zakresie rolnictwa, oświaty i dróg lokalnych około 60 mln złotych z budżetu Rad Narodowych. W tym samym czasie czyny podejmowane przez ludność obejmujące budowę dróg, mostów, szkół i remiz wraz z dotacjami państwa wyniosły w przeliczeniu sumę ponad 25 mln złotych.

Projektowane i realizowane inwestycje w planie terenowym na lata 1967 — 1970 mają wartość około 63 mln, zaś czyny społeczne ludności około 27 mln. Kwoty na inwestycje przewidziane w planie centralnym czy też Wojewódzkiej Rady Narodowej, łącznie z wydatkami na projektowaną zapórę wodną sięgają nie milionów, a miliardów złotych.

A oto parę szczegółów, które świadczą wymownie o tych przeobrażeniach. W Jablonce w roku ubiegłym rozbudowano w czynach społecznych Szkołę Podstawową (Jablonka — Bory) o dodatkowo 4 izby lekcyjne wartości około 400 tys. złotych. Wkład ludności wyniósł 150 tys. złotych. W Chyżnem wybudowano remizę straży pożarnej. Wartość tego obiektu wynosi 395 tys. złotych, w tym wkład ludności 255 tys. zł. Czyny drogowe w tej wsi wyniosły 81 tysięcy zł. W Lipnicy Wielkiej wybudowano w 1966 roku pół kilometra drogi łączącej tą wieś z przysiółkiem Przywarówka. Ogólna wartość drogi (256 tys. zł) w tym świadczenia

ludności 176 tysięcy zł. W roku bieżącym wieś ta wniosła wkład do budowy szkoły w przysiółku „Kiczory” o wartości 87 tysięcy.

W Lipnicy Małej w roku ubiegłym przy budowie drogi łączącej tą wieś z Zubrzycą ludność w ramach czynu społecznego udzieliła pomocy o wartości 66 tys. przy budowie budynku gospodarskiego i ogrodzenia szkoły o wartości 60 tys. zł. Zubrzyca Górna kosztami 121 tysięcy złotych ulepszyła swoją drogę. W Podwilku przy przebudowie drogi Podwilk — Harakabuz Podszarnie zrealizowano czyn społeczny o wartości 582 tys. Dotacja państwa wyniosła tylko 180 tys. zł. Czyny Piekienika wyniosły 557 tys. zł, w tym wkład średni ludności 467 tys. zł. W roku bieżącym w tej wsi wykonano już czynów drogowych na sumę 50 tys. złotych.

Ludność Spisza także nie pozostaje w tyle. W roku ubiegłym przy budowie drogi Trybsz — Czarna Góra miejscowa ludność przepracowała w ramach czynu społecznego tyle, że wkład ten oblicza się na sumę około 485 tys. zł. W roku bieżącym przy budowie szkoły podstawowej Nr 1 „Zagóra” wartość czynów ludności wyniosła 60 tys. zł. W Nowej Białej wybudowano 1.200 m² chodnika z płyt betonowych oraz 1.755 m² ulicy o nawierzchni ulepszonej. Wkład ludności wyniósł 267 tys. zł. W roku bieżącym czyny społeczne są tutaj kontynuowane. Planuje się wybudowanie 2.000 m² nawierzchni ulepszonej i 500 metrów bieżących chodnika. W tej samej gromadzie przy budowie dróg zrealizowa-

no czyn o wartości 1.666 tys. zł, w tym wkład ludności 1.322 tysiące, a przy budowie szkoły 180 tysięcy zł.

W Lapszacz Wyżnych przy budowie drogi do Lapszanki wartość czynu wyraża się kwotą 406 tys., w tym udział ludności w ubiegłym roku 386 tys. i w roku bieżącym 96 tys. oraz przy budowie szkoły 52 tysiące złotych. W Niedzicy wkłady ludności przy ulepszeniu dróg gruntowych osiągnęły kwotę 150 tys. a przy kanalizacji burzowej 75 tys. zł. W roku bieżącym przewiduje się w tej wsi założenie chodnika na odcinku 500 metrów bieżących i krawężnika 1000 metrów a także położenie nawierzchni ulepszonej na odcinku 500 m.

Podam tylko niektóre przykłady. Można by ich wymieniać znacznie więcej. Ale już te wymienione świadczą wymownie o dużej aktywności terenów Spisza i Orawy i wielkim zaangażowaniu miejscowego społeczeństwa.

Na bazie tego ożywienia gospodarczego wyrastają aktywiści, autentyczni inicjatorzy przedsięwzięć ogólnospołecznych którym obce są takie kategorie myślenia, jakie miały miejsce przed laty kiedy to twierdzono do władz „przyjdźcie, dajcie, zróbcie, a my będziemy wam wdzięczni”.

Tacy aktywiści jak Franciszek Chowaniec, Alojzy Kwiatkowski, Antoni Grombarczyk, Stefan Michalak, Alojzy Wojciak, Papanek, Jan Budz, Jakub Paluch, Walenty Krzysztofek, Dominik Gryglak, Józef Krzyski, Andrzej Soltys, są powszechnie znani i zasłużyli sobie w pełni na wdzięczność swoich środowisk.

Hovorím s prvým tajníkom Městského výboru PZPR v Zelově (okres Łask) soudruhem Bronislawem Cieniewským a náš rozhovor se týká společenských činů a závazků zelowských obyvatel ku cti V. sjezdu strany. Co charakterizuje závazky, jež si dávají místní pracující? Soudruh Cieniewski si nejvíce cení toho, že smějují k zajištění dnes nutných investic pro existenci každého většího městského organismu a ne hodnoty těchto závazků, ačkoliv činí celkem téměř pět milionů złotych. V tomto případě je to výstavba velkého, moderního stadiónu, úprava parku, který také vznikl v rámci veřejného závazku, a dále pořádkové práce v celém městě a zlepšení komunálních zařízení. Dále soudruh Cieniewski zdůrazňuje, že skutečná hodnota těchto závazků je ještě znásobena aktuální potřebou a také realitou a rychlostí jejich realizace.

Sportovní stadión, který je již v 80% hotový, bude odevzdán veřejnosti 22. července tr. Ještě nutno zakončit pozemní práce a běžeckou dráhu olympijského typu. Tímto způsobem Zelów obdrží moderní sportovní objekt v hodnotě dvou milionů złotych. Tato částka obsahuje jeden milion zlatek veřejnosti. Právě tolik činí hodnota brigádnických prací. Do budoucna se

plánuje také stavba zimní sportovní haly a střediska PTTK s malým hotelem s 25 místy, který by byl doplňkem stadiónu. Je to důležité zvláště proto, že Zelów náleží k těm menším polským měst, která nemají hotel. Takto tedy vznikne sportovní a turistický kombinát, který umožní hromadný rozvoj

je to práce pro celek, a lze říci, že také pro dorůstající pokolení. Pokud jde o tyto společenské práce, soutěží Zelów s jinými městy. Účastní se soutěže „Mistr hospodářství”. V minulém roce získal šesté bodované místo v ložském vojvodství. Možná, že letos postoupí Zelów na některé před-

Zelówka na ulici Kilińského. Vždy se tam najdou méně ochotní do práce než jinde, i když je to k jejich vlastnému dobru. Napište o tom, tam také bydlí někteří Vaši krajané a čtu Zivot. Snad se trochu uaktivní.

Tato nepatrná skutečnost — jak jsem se přesvědčil — nemůže zaškodit všeobecně angažovanosti občanů ve veřejných pracích, v nichž vidí jejich užitečnost a také mohou takto projevit vztah k naší straně. Pokud vim, s jejím V. sjezdem jsou spojeny tyto závazky a uskutečňování veřejných činů.

Budeme tedy v Zelově svědky mnohých změn. Soudruh Cieniewski soudí, že vytváření socialistické tváře těchto malých měst je obvláště obtížné. Jejich potřeby nebývají z těch, které by byly v naší zemi považovány za nejdůležitější. Proto tak velkou roli odehrává společenské uvědomění občanů, jejich zdravá ctižádost, podporená konkrétní činností a štěrností v rozmezí vlastních prostředků. Taková společenská aktivnost pomáhá malým městům dostat se na širší diskusní vojvodskou a dokonce i centrální úroveň. V takovém případě můžeme žádat o pomoc. Zelów jí potřebuje a také si jí zaslouží.

Marian Kaškievicz

SPOLECENSKÁ AKTIVNOST POMÁHÁ

sportu a organizaci celé řady sportovních podniků, které jsou v dělnickém prostředí velmi požadány.

Velký úklid města je pokračováním někdejšího plánu, jehož účelem bylo setřít charakter města z doby kapitalistického předválečného období. Tajemník strany, soudruh Cieniewski si nemyslí, že je to závazek pouze formální. Nároky na komunální zařízení jsou veliké a vyžadují si nejenom značných nákladů, ale také obětavosti veřejnosti. Potřebují také všeobecného pochopení. Často jedni pracují společensky pro druhé, ale ve skutečnosti

nějsí místo. Nynější veřejné závazky a brigády charakterizuje hromadná účast mládeže. A také dobrá koordinace všech prací městským KFJN, v jehož čele stojí soudruh Stefan Sukenik. Tajemník s. Cieniewski mne upozorňuje, abych nepamětl napsat, že všech společenských akcí a prací se aktivně účastní naši krajané, organizovaní v zelowském Oddílu Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku.

Při této příležitosti se ptám, zda snad jsou nějaké potíže s některým prostředím? Ovšem, odpovídá s. Cieniewski, máme potíže s obyvateli tzv.

L'UDIA • ROKY • UDALOSTI

- 1.VII.1569 — Lubelská únia. Spojenie Litvy s Poľskom.
- 3.VII.1942 — partizánsky oddiel Eudovej gardy pod velením Antonína Paleša („Jastraba”) oslobodil z väzenia v Zaklikove (Janowský okres) asi 200 sedliakov uväznených za neodovzdávanie Nemcom dani.
- 5.VII.863 — príchod na slovenské územie slovanských vierozvestov Cyrila a Metoda — zostaviteľov slovanského písma.
- 6.VII.1415 — upalili v Kostnici nad Rýnom Jana Husa, českého reformátora, mysliteľa, kazateľa, inšpirátora boja českého ľudu za národné a sociálne oslobodenie (nar. r. 1369 v Husinci).
- 6.VII.1950 — Dohoda s NDR o vytýčení dnešnej poľsko-nemeckej hranice na Odrě a lužickej Nise.
- 8.VII.1817 — narodil sa v Dolnom Kubíne Andrej Radlinský, slovenský národný buditeľ, spisovateľ, novinár a osvetový pracovník (zomr. 26. IV.1879).
- 10.VII.1834 — narodil sa Jan Neruda, významný český básnik a novelista (zomr. 22.VIII.1891).
- 12.VII.1876 — narodil sa Ivan Krasko vl. menom Ján Botto, významný slovenský básnik, národný umelec (zomr. 3.III.1858).
- 13.VII.1943 — nacisti vypálili na Volynsku (ZSRR) český Malin, barbarky povraždili 374 obyvateľov českej národnosti, ako aj ďalších 26 obyvateľov poľskej národnosti.

- 15.VII.1410 — poľsko-litovské vojská pod velením kráľa Vladislava Jagiellu posilnené ruskými, českými a tatarskými oddielmi zasadili rozhodný úder križáckym vojskám pri Grunwalde, zlomili silu Zákona a zabránili expanzii nemeckých feudálov na východ.
- 15.VII.1943 — I. divízia poľskej armády prisahala v Sieleckom tábore (ZSRR).
- 19.VII.1893 — narodil sa Vladislav Majakovskij, sovietsky revolučný básnik, tvorca novej socialistickej lyriky (zomr. 14.IV.1930).
- 20.VII.1944 — bolo vyhlásené uznesenie KRN, že Zväz poľských vlastencov v ZSRR bude jej podriadený.
- 20-21.VII.1948 — konal sa vo Vratislavi zlučovací zjazd organizácií ZMW, OM TUR, „Wici”, ZMD, na ktorom bol utvorený Zväz poľskej mládeže (ZMP).
- 21.VII.1944 — v Chełmie vznikol Poľský výbor Národného oslobodenia, povelaný Krajskou národnou radou, ako orgán dočasnej výkonnej vlády pre riadenie oslobudzujúcim bojom poľského národa a výstavbu poľského štátu.
- 22.VII.1944 — vyhlásený júlový manifest PKWN predpovedal: plnú pozemkovú reformu, znárodnenie továrni a baní, zovšeobecnenie osvety a spoločenskej starostlivosti.

- 22.VII.1944 — Eudová garda bola začlenená do Poľského vojska.
- 23.VII.1905 — na svahu varšavskej citadely zahynul revolucionár Stefan Okrzeja (nar. r. 1886).
- 26.VII.1959 — bola odovzdaná v Czeladzi-Piaskach na Sliezske prvé škola — pomník tisícročia.
- 27.VII.1914 — vypukla prvá svetová vojna (1914-1918), v ktorej padlo viac ako 10 miliónov ľudí.
- 29.VII.1793 — narodil sa Ján Kollár, slovenský básnik, filológ, etnograf a politik, hlásateľ slovenskej vzájomnosti (zomr. 24.I.1852).
- 30.VII.1419 — začiatok v Prahe husitskej revolúcie.
- 30.VII.1831 — vypuklo na východnom Slovensku veľké protifeudálne roľnícke povstanie, ktoré bolo 30.IX.1831 krvavo potlačené.
- 30.VII.1893 — dve skupiny poľských a litovských revolucionárov — skupina Zväzu poľských robotníkov a skupina tzv. Druhého proletariátu utvorili Sociáldemokraciu Poľského kráľovstva a Litvy, revolučnú marxistickú robotnícku stranu, ktorá existovala až do roku 1918, kedy spolu s PPS-lavicou tvorila Komunistickú stranu Poľska.
- 30.VII.1920 — vznikol v Białymstoku Dočasný revolučný výbor Poľska.
- 31.VII.1853 — vo Iwovskej nemocnici Ignacy Łukasiewicz, farmakológ, začal prvú na svete petrolejovú lampu.

DALLAS

MEMPHIS

LOS ANGELES

STEJNÉ POZADÍ...

Za necelých pět let po zákeřném atentátu, jehož obětí se stal John Fitzgerald Kennedy (Dallas dne 22. listopadu 1963), prezident Spojených států a přesně po dvou měsících (4. dubna t.r.) od neočekávaného zastřelení liberálního vůdce amerických černochů pastora Dr. M. L. Kinga — uslyšeli jsme z Los Angeles nový výkřik: Opět se vraždí! Byl to hlas lidí, kteří vlastníma očima viděli nový zákeřný politický atentát. Obětí byl populární politik, druhý člen téže rodiny Kennedyů, bratr zavražděného prezidenta, senátor Robert Kennedy, který byl nositelem nejenom jména po zavražděném bratru a proto byl velmi nepožádaným v krajně reakčních kruzích.

Světové mínění přijalo otřesnou zprávu ze Spojených států jako další projev těžké nemoci, na niž už léta stůně Amerika. Jako další politickou vraždu, která má ve Spojených státech hanebnou tradici jako způsob řešení politických problémů. Je to skutečnost, která na pozadí vietnamské války a politických vražd ukazuje smutnou tvář země, krmené v téže době frázemi o svém „světovém poslání“. Skutečnost, lapidární svou tragikou, zcela nepochybně má stejné pozadí.

Robert Kennedy se nacházel ve vrcholné fázi své volební kampaně na prezidenta USA za demokratickou stranu. Vyhrál dílčí volby v Kalifornii. Tento výsledek mohl být rozhodující a mohl ohrozit pozici jeho odpůrců. Při příležitosti těchto voleb pronesl dne 5. června projev v sálu hotelu Ambassador v Los Angeles, který byl vysílán americkou televizí. Po projevu, ve 12,15 hod. místního času, tedy v 9,15 našeho, když procházel Kennedy úzkou hotelovou chodbou, padly zákeřné výstřely. Útočník vystřelil osmkrát. Jedna z kulek, která rozhodla o životě senátora, uvázla v dolní části mozku. Dalších pět osob, které se nacházely v blízkosti Kennedyho, byly zraněny.

Boj lékařů se smrtí se zakončil porážkou. Robert Kennedy zemřel dne 6. června v 1,44 hod. místního času. Rakev s jeho tělem byla pohřbena vedle hrobu jeho bratra, prezidenta Johna Kennedyho na Národním hřbitově v Arlington ve Washingtoně, blízko mausolea prezidenta Abrahama Lincolna, jehož smrt, způsobená výstřelem zákeřného vraha započala v roce 1861 „americkou tradici“ politických vražd. Lincoln a Kennedy nebyli jedinými prezidenty, jejichž život přerušila zákeřná kulka. V roce 1965 tímto způsobem zemřel prezident James Garfield a za dvacet let po něm William Mac Kinley. V roce 1912 byl těžce raněn prezident Theodor Roosevelt. V 1933 byl spáchán atentát na Franklina Roosevelta, kulka však trefila starostu Chicaga. V roce 1950 málem že nezemřel prezident

Truman. Vyjmenovali jsme pouze atentáty spáchané na vedoucí americké politiky, protože spis všech obětí zákeřných útoků, většinou nepotrestaných, které byly spáchany za několik posledních let na pokrokové veřejné činitele a desítky černochů, by byl příliš dlouhý.

Tentokrát byl útočník chycen. Je to triadvacetiletý Američan arabského původu Sirhan Bišara Sirhan, který se narodil v jordánské části Jeruzaléma a ve dvanácti letech se usadil v USA. Byl zadržen dvěma černošskými sportovci Roseveltem Grayerem a Raferem Johnsonem, kteří doprovázeli Kennedyho na jeho volebním turné. Vrhli se na útočníka, odebrali mu revolver a ochraňují ho před zlynčováním, odevzdali Sirhana do rukou policie. Je vězněn ve věznici v Los Angeles, kde je pečlivě hlídán. Pátrání pokračuje...

Avšak americká pátrání mají svou specifickou historii. Připomínáme pouze, že do dnešního dne nebyli odhaleni pachatelé vražd Kennedyho a pastora Kinga. Nebyli odhaleni skuteční inspirátoři těchto vražd. Tragický význam těchto činů byl pečlivě retušován a pátrání všemožně komplikováno. Také nynější situace se vyvíjí velmi podobně. Stejně, jak jsme to viděli v případě Oswalda v Dallas, také v Los Angeles byl učiněn pokus o rozmazání pozadí atentátu a zatajení skutečnosti. Tehdy byl Oswald spojován s kubánskými revolucionáři, dnes je opět zdůrazňován jordánský původ útočníka. A opět stejně tak, jako před pěti léty se státní departament rychle musí distancovat od verze o atentátu zvenčí. Pokouší se namluvit, že zatčený útočník je fanatik a šílenec, že jednal sám. Položme si však otázku: Jak je možné, že výstřely jsou namířeny pouze v jednom směru? Jak to, že žádný fanatik ani šílenec nestřílel na mluvčí krajně reakční politiky? Jak to, že nejsou zákeřně vražděni rasisté z Jihu? Zde právě tkví podstata správy. Ačkoliv zavládla opět normalizace veřejného života v USA a opět dále běží volební presidentská kampaň, kterou přerušily výstřely v Los Angeles, komentáře k této otázce jsou stále aktuální. Americké veřejné mínění, zvláště v kruzích blízkých Kennedymu, nepřestává klást otázky, týkající se situace ve Spojených státech.

Atmosféra netolerance a uchvatitelských monopolů, bojující reakce, agresivního imperialismu a vášnivého antikomunismu, která vládne v USA, hrdoší z amerického „způsobu života“ a pohrdá vlastními občany — barevnou a bílou bídou, užívání násilí a zákeřnosti, jimiž se řeší vnitřní politické otázky — to jsou zdroje pravdy. Stejně lehce se utíkají USA ke zbraním také v politice zahraniční. Vojenskou přemocí vnucují svoji vůli jiným, často vzdáleným národům. Násilím tlumí osvobozené hnutí. Chtěly by diktovat pravidla prý „skutečné demokracie“, jejímž jménem vysvětlují krvavou válku v Asii. A ve skutečnosti tento honosně reklamovaný vzorec demokracie přiči samému pojmu demokracie a je pouze špinavým prostředkem k boji o moc a vliv, zisk businessmenů, kteří

spojují legální podnikání s ilegálním, zájmy se zločinem.

Nemusíme snad připomínat, že ani prezident Kennedy, ani jeho bratr, ani dokonce pastor King nebyli zastánci komunistického zřízení. Pouze hlásali nutnost skončení s násilím a prolhaností, se zavedením v USA systému práce pro většinu, likvidaci vesnické a městské chudiny, zavedení stejných práv pro bílé i černé a změnu zahraniční politiky. Z těchto důvodů víc než pětadvacet milionů Američanů, žijících v bídě a ponižení, z toho třicet milionů v bídě krajní — spojovalo své naděje do budoucnosti s Robertem Kennedym. Z těchto důvodů zpátečnické kruhy agresivního imperialismu ho nenáviděly a proto byl připsán k dlouhému seznamu politických vražd v USA ještě vražedný atentát v Los Angeles, který vyřadil Roberta Kennedyho z volebního boje o presidentské křeslo.

A. A.

Snímek z pohřební mše-beru Kennedy paní Ehelného, seátor

Na snímku John F. Kenn

ČERVENÝ KLÁŠTOR

V severnej časti Spiša, tesne na poľskej hranici, pri starom brode na Dunajci sa nachádza vynovený Červený Kláštor. O jeho frátrovi Cypriánovi, okoli kláštora a zviazaných s ním zaujímavostiach sme už písali. Dnes prinášame niekoľko výňatkov z milého listu, od správcu múzea v Červenom Kláštore Františka Sosku, ktorý nám píše o dejinách tohto stredovekého, vzácného objektu, v ktorom dominuje gotika.

Je tu kostol a bývalý kláštor radu kartuziánov. Založil ho magister Kokoš, jeden z predkov rodu Berszevich, prvý majiteľ veľkého dunajecského panstva v roku 1319, pravdepodobne na mieste staršieho objektu. Kostol zasvätený sv. Antonovi bol situovaný v doline blízko obce Lechnica.

Preto ho pomenovali Lechnický kláštor a neskôr, ľud ho pomenoval Červeným Kláštorom. V stredoveku okolo kláštora viedla významná obchodná cesta zvaná soľná, ktorá spájala Levoču s Krakovom. Založenie kláštora potvrdila v roku 1319 Spišská kapitula. Prvým predstaveným bol mních Ján, ktorého poveril spišský opát Martin výstavbou kláštora.

Po materiálnom zabezpečení okolo roku 1360 začali so stavbou kostola, ktorý je muzeálnou architektonicky najvyššou časťou celého stavebného komplexu. Je zachovalý, takmer v pôvodnej podobe, so šiestimi poľami gotickej rebrovej klenby, bez oddelenia svätyne od lode. Tento typ kostolnej stavby bol charakteristický pre kartuziánov. Na severnej strane kostola je príľahlý ambit, ktorý spájal kostol s refektárom (mnišskou jedálňou) piatimi gotickými chodbami. Teraz je tu krížová chodba, alebo kapitulná sieň s rajskou záhradou. V západnej časti bola veľká prizemná sála, kde sa sústreďovali dielne bratrolaikov. Pri kostole a kláštore jestvo-

vali zachovalé mnišské domky-pustovne pre patrov-kňazov v počte desať. Rehoľníci bývali samostatne v domkoch a frátri v celách s jednou miestnosťou na poschodí príľahlého krídla kláštora nad veľkou sálou. Komplex stavieb bol zničený roku 1431 za husitských bojov, ktorí sa usadili na hrade Czorsztyrn.

Okolo roku 1450 keď sa kartuziáni opäť vrátili na Spiš, začali s opravnými prácami na poškodených stavbách. V poslednej tretine 15. storočia zastavali refektár sieťovú klenbu, ktorej rebrá sú z červených tvarníc. Podľa farby červených tvarových tehál, použitých na ostenie okien, podstrešnej rímsy, klenby v refektári a červenej strechy, zaužívalo sa pomenovanie Červený Kláštor. Obnova kláštorného komplexu sa skončila začiatkom 16. storočia. Kartuziáni opustili kláštor v čase reformácie 1563 a roku 1567 sa kláštor stáva majetkom Spišskej kapituly, a neskôršie prechádza do svetských rúk. Roku 1630 jeden z majiteľov Pavol Rakocsy po-

stavil západné krídlo budovy na vonkajšom hospodárskom dvore.

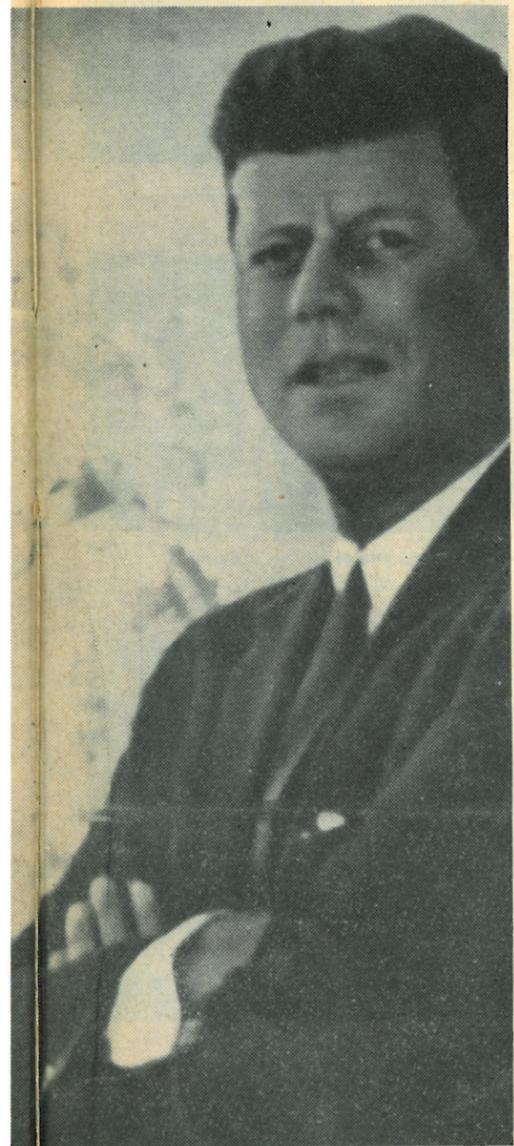
Roku 1705 dostali kláštor rehoľníci kamalduli od Nitrianskeho biskupa L. Matyašovského. Kláštor prišli obývať až z pustovne pri Neapoli v Apeninskohorí a doniesli so sebou aj náčrtok sínečných hodín, ktoré sú dodnes v kláštore. Po príchode do kláštora zbarokizovali kostol, prestávali trojcelové domce pre rehoľníkov a na severe kostola postavili roku 1750 vežu. Roku 1754 obnovili krídlo kláštorného dvora a postavili druhý, vonkajší hospodársky dvor.

Kartuzia, ktorá stala pri dôležitom brode Dunajca, mala aj tzv. hospiál (útulok) pre pútníkov. Jeho súčasťou bola aj nemocnica. V kláštorenej záhradke pestovali sa liečivé byliny. Ku kláštoru patrili aj hospodársky dvor s mlynom a pílou. Kláštor zrušil cisár Jozef II. roku 1782. Potom prešiel do majetku býv. grecko-katolíckeho biskupstva v Prešove. Napriek neskorším zásahom zachoval sa gotický charakter kostola, kláštora, nemocnice a časti hospodárskych stavieb až do súčasnosti.

Naše-vedle vdovy po zavraždeném Ró-
Ethel Kennedy sedí bratr zavraždě-
nátora Edward Kennedy

Kennedy se svým bratrem Robertem
Kennedym

V polovici minulého storočia rus-
ký spisovateľ Nikolaj Gogol cestov-
al po Palestíne, tejto „svätej zemi“,
kam vtedy chodievalo veľa pútni-
kov. Raz zazrel hlúček ľudí, ktorí
obklopili veľký kameň a klaňali
sa mu. Prišiel bližšie a videl, že
kameň má priehľbinu, ktorá sa veľ-
mi podobá stope po bosej ľudskej
nóhe.

— Stopa Ježišova, — ochotne
vysvetlil jeden z pútnikov.

Ľudská stopa, vpečatená do ka-
meňa, akoby to bol mäkký vosk!
Zázrak?

Gogol, ktorý bol nábožensky
hlboko veriaci človek, po návrate
domov veľa rozprával priateľom o

de ich považovali za stopy alebo
akési varovné odkazy svätcov.

Stopy Heraklesa a Bohorodičky

Prvý, kto zanechal písomné sve-
dectvo o stopách na kameňoch, bol
„otec dejepisu“ Herodotos. Písal o
starom kmeni Skýtoch: „Na brehu
rieky Tiry — dnes Dnester — uka-
zujú stopu Heraklesa na skale. Sto-
pa naozaj vyzerá ako ľudská, lenže
je dlhá asi dva lakte...“ (okolo 90
centimetrov). Dalej vravel, že Skýti
považovali túto skalu za posvätnú.

Neskoršie objavovali podobné ka-
mene na iných miestach, boli na
nich akoby vyryté rôzne znaky, naj-

kameňoch mriežky alebo laby med-
ved'a, stopy vtákov?

V staroruskom meste Uglič veľmi
dlho opatrovali veľký kameň s veľ-
kou, asi 30-centimetrovou stopou
kohúta, volali ho „kohútí kameň“.
V neveľkej dedinke neďaleko Ugli-
ča objavili ďalší podobný kameň so
40-centimetrovou stopou vtáka.

Kedysi v minulosti tu boli hlboké
lesy. Nebudú to teda pozostatky
akýchsi poľovníckych rituálnych
obetných kameňov?

Vedci si lámu hlavy

Zaujímavé je, že skoro všetky
kamene s vyrytými znakmi objavu-

ZÁHADNÉ STOPY

tomto palestínskom zázraku, ktorý
videl na vlastné oči.

Stará legenda hovorí: keď Kris-
tus vstal z mŕtvych, zhromaždil
všetkých svojich žiakov, aby sa s
nimi rozlúčil. Potom sa postavil na
veľký kameň a žiaci s úžasom vi-
deli, ako sa vznáša na nebo. Na
tom mieste, kde stál, zachovala sa
v kmeni hlboká stopa jeho bosej
nohy...

Gogol asi nevedel, že podobných
kameňov s tajomnými stopami je
veľa aj v Rusku. Náhodou ich z
času na čas objavovali v hlbokých
lesoch poľovníci alebo lesní robot-
níci a potom vždy rozprávali o nich
s poverčivým strachom. O týchto
kameňoch písal známy ruský his-
torik Karamzin. Lenže kamene na-
chádzali, chvíľu o nich hovorili,
písali a — zabúdali na ne, všetky
boli príliš ďaleko od vedeckých
centier Moskvy a Petrohradu. Pre-
to sa stalo, že tieto kamenné záha-
dy ostali záhadami podnes. V náro-

častejšie — stopy nôh. Podľa všet-
kého pochádzali z ďalekej minu-
losti, možno z čias ešte starších,
ako bola doba pohanská. Nikto ne-
vedel, čo tieto kamene vlastne zna-
menajú, ale kresťanské náboženstvo
ich veľmi dôvtipne využilo, dokon-
ca aj so ziskom, keď ich vyhlásilo
za stopy Krista, svätcov a Boho-
rodičky. Kamene s tajomnými znak-
mi opatrovali ako oko v hlave,
usporadúvali k nim dlhé procesie
a samozrejme — vyberali poplatky
za česť sa ich len dotknúť.

„Kohútie kamene“

Vedci doteraz nemôžu povedať,
čo vlastne tajomné znaky na ka-
meňoch znamenajú, ani to, akým
spôsobom a akým náradím sa tieto
znaky robili. Bezpochyby ich mu-
seli robiť ľudia. Čo mala znamenať
tá bosá noha, najčastejší znak? Ale
čo znamenali ešte tajomnejšie zna-
ky, ako kruhy, štvorce, trojuholní-
ky, križky? Preto sú na niektorých

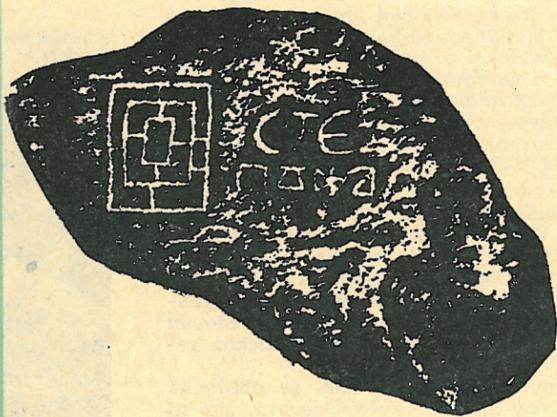
ju na miestach, ktoré v minulosti
ľudia neobývali, kde boli iba lesy
a močariská. Zrejme ľudia iba pri-
chádzali k nim sa pokloniť alebo
vykonať obeť. Mohli by teda byť
kultovými kameňmi.

Na druhej strane existuje pred-
poklad, že by mohli byť symbolmi
hraníc území rôznych kmeňov, uka-
zovateľmi ciest alebo bezpečných
prechodov cez potoky. Vedci pred-
pokladajú, že dnes známe kamene
pochádzajú z rôznych dôb, teda aj
každý z nich znamená niečo iné.
Budú medzi nimi pohanské kame-
ne, zaklinadlá šamanov, možno aj
staré cestné znaky... Domnievajú
sa, ale — dodnes ostávajú tieto
znaky nerozlúštené. Nikto nemôže
jednoznačne povedať — kedy a pre-
čo vznikli.

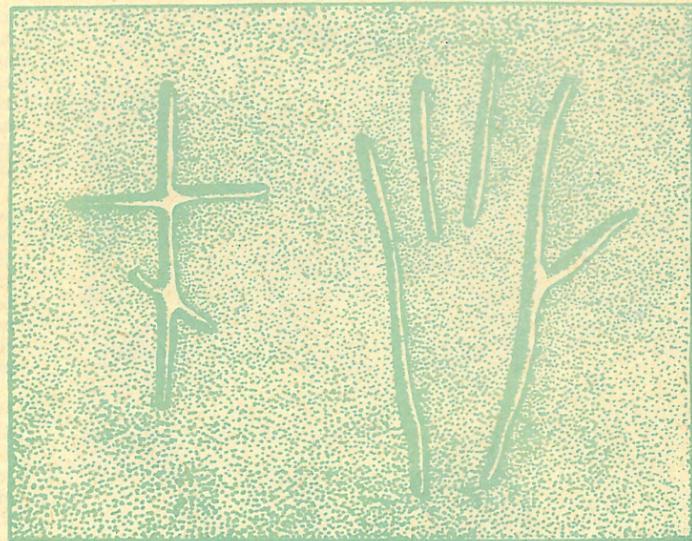
A. POPOV

Foto: Archív redakcie
Sveta socializmu

„Križ“ a „ruka svätca“ na kameni pri dedine Kle-
viči

Tajomný štvoruholník a nápis „Stepan“ na kameni
pri meste Bežec

Od roku 1952—54 sa prikrročilo k re-
novácii celého komplexu areálu klášt-
tora, aby slúžil, ako kultúrno-histo-
rická pamiatka, turistickému ruchu.
Teraz je v ňom múzeum, hotel a reštaurácia.

Rehoľníci v kláštore sa zaoberali
popri svojich povinnostiach aj kniž-
ným maliarstvom, bylinkárstvom,
záhradkárstvom, poľnohospodárstvom,
výrobou liekov a liečením nemocných.
V kláštore bola založená frátrom Cy-
priánom jedna z prvých v strednej
Európe vôbec chýrna lekáreň a bola
tu aj nemocnica. Kamaldulskí mnísi
mali aj dva rybníky, v ktorých do-
chovávali ryby. Mali svoju sklárňu,
varili pivo, vyrábali z palenej hlíny
kuchynský riad, kachle, pálili tehlu
a iný stavebný materiál z hlíny.

Kamaldulskí mnísi zaoberali sa aj
vedeckou činnosťou. Mnohí z nich sa
stali významnými historikmi, spiso-
vateľmi, a vedcami v odbore botani-
ky, medicíny, matematiky, fyziky a
aeronautiky. Šírili tiež osvetu medzi
dedinským ľudom a uplatňovali nové
spôsoby v poľnohospodárstve, o. i. aj

šírením osív a užitočných plodín. Na
svojom hospodárstve, asi roku 1760 za-
čali tiež pestovať zemiaky po prvý raz
na Spiši.

V kláštore žil aj Pater Don Romuald
Hadbávný, rodák zo Spiša z Michalo-
viec, ktorý roku 1763 vyhotovil la-
tinsko-slovenský slovník Syllabus Dic-
tionarii Latino-slovenicus a prvý pre-
ložil Písmo sväté z latinčiny do slo-
venčiny. Patrí on medzi slovenských
literárnych obroditeľov.

Zrenovovaný kláštor sa stal dnes
príťažlivým. Stal sa turistickým ra-
jom, pretože leží v čarokrásnych Pie-
ninách, ktoré sú vyhlásené za národný
park. Okolo kláštora a cez Pieniny
tečie hraničný a dravý Dunajec, popu-
lárny Medzinárodným pieninským
slalomom a jazdou na goralských
pltiach Tohoročný jubilejný XV. roč-
ník MPS sa uskutoční v dňoch 22. a
23. júna. A kto sa chce zoznámiť s
históriou kláštora i okolia je tu v
kláštore múzeum, o ktoré je mimo-
riadny záujem nielen našich, ale aj
početných zahraničných turistov. Očá-
kávame aj turistov z Poľska.

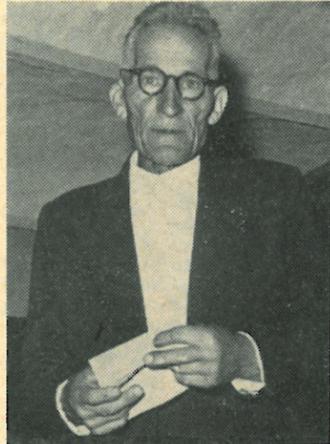
ORAVA — ZUBRZYCA GÓRNA • SPIŠ — FRYDMAN

Ako vidíme, v Zubrzyci sa bavili dobre.

V čardášovom rytme.

Hovorí predseda Jozef Solava.

Práca so súbormi prináša pekné výsledky.

Co som vyhral v súťaži Života?

Tentoraz oravský a spišský Obvodný výbor Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku usporiadal malú, ale veľmi milú slávnosť pri príležitosti 10. výročia časopisu ŽIVOT. V daždivú nedeľu 9. júna t. r. zaplnila sa miestnosť klubovne v Zubrzyci Górnej čitateľmi a priaznivcami ŽIVOTA. Na slávnosť prišli aj predseda ÚV Spoločnosti Ján Molitoris a prvý tajomník KP PZPR v Nowom Targu, súdruh Józef Nowak.

16. júna t. r. sa za pekného slnečného počasia uskutočnila v plenére vo Frydmane na Spiši podobná slávnosť. Zúčastnili sa jej predseda Spoločnosti Ján Molitoris, predstaviteľ kultúrnej oddelenia PZPR v Nowom Targu a šéfredaktor ŽIVOTA Adam Chalupiec.

V programe tohoto podujatia vystúpili s krátkymi prejavmi predsedovia obvodných výborov Ján Kovalík a Ján Magera a predsedovia MS Spoločnosti zo Zubrzyce Górnej Jozef Solava a z Frydmana Karol Prelich. Za redakciu ŽIVOT poďakovali za pekné podujatie Adam Chalupiec a Marian Kaškiewicz. Potom sa začal turnaj, ktorého otázky boli zviazane hlavne s časopisom ŽIVOT. Striedali sa s výstupmi oravských súborov zo Zubrzyce Dolnej, Chyžného, a Lipnice Wielkej, zase na Spiši z Krempách, Łapsz Wyżnych a Nowej Białej. Turnaj viedli tajomník ÚV Spoločnosti Ján Ondica a člen ÚV Spoločnosti Teresa Heteniaková z Jablonky.

Nech čitatelia to nepovažujú za samochválu spravodajcov, že tieto slávnosti nás dojali z niekoľkých príčin. Lebo práve v konkrétnych dedinách, obývaných našimi krajanmi zastali sme si naproti s tými, ktorí čítajú, poznajú a cenia si tento časopis vydávaný s myšlienkou o krajanových potrebách. Každá redakcia vždy sa obáva takejto konfrontácie a každý jej pracovník s úľavou vydýchne, keď toto hodnotenie bezprostredných čitateľov vyznie kladne. Tuna v Zubrzyci Górnej veľa oficiálnych a spoločenských hlasov zdôrazňovalo zásluhy časopisu ŽIVOT.

Takto napríklad hovoril o tom v Zubrzyci Górnej Ján Kovalík v mene oravských krajanov:

„Náš časopis ŽIVOT veľmi dobre kryje celkové potreby tlačeného slova pre naše národnostné menšiny v rodnom českom a slovenskom jazyku. Prináša nám v rodných rečiach mnoho zaujímavosti z domova i cudziny, píše o organizačných záležitostiach a rôznych problémoch našej Spoločnosti, o hospodárskom, kultúrnom a politickom rozvoji miest a dedín obývaných slovenskou či českou národnosťou.

Časopis ŽIVOT uverejňuje tiež články informujúce o všestrannom rozvoji Poľskej ľudovej republiky a Československej socialistickej republiky. Náš ŽIVOT venuje mnoho miesta otázkam spolupráce Poliakov, Čechov a Slovákov v historickej minulosti, ako aj dnešnej vzájomnej bratskej spolupráci medzi Poľskou ľudovou republikou a Československou socialistickou republikou.

Tieto zásluhy spočívajú v tom, že obľúbená je tak tematika fažká — svetonázorová, ako aj drobné ale dôležité otázky z terénu, pre ktoré ŽIVOT nešetří miesto. Nedostatok kritiky, ktorá je potrebná každej redakcii vyplýval — podľa mienky spravodajcu — zo slávnostnej príležitosti 10. výročia, a zase podľa mienky dotazovaných z toho, že ŽIVOT zahrňuje taký široký vejár otázok a problémov, ktoré v danej chvíli zaujímajú čitateľov a ktoré sú ich každodennými otázkami. Dokazovali to mnohé miestne príklady, používané v turnaji, ktoré boli inak vzaté zo stránok ŽIVOTA.

Vo Frydmane zase takto dokazoval túto tézu predseda Obvodného výboru KSCaS na Spiši Ján Magera:

„Je to časopis náš, píše o nás a pre nás, preto nech ho každá slovenská rodina prijíma do svojho domu ako svojho priateľa.

Čím viac bude predplatiteľov a čitateľov ŽIVOTA tým ľahšie sa bude pracovať aktivistom našej spoločnosti, čím viac listov obdrží od nás redakcia, tým ľahšie bude redagovanie tohto jediného časopisu, vydávaného v českom, slovenskom a poľskom jazyku v Poľskej ľudovej republike“.

Jedným slovom tieto príležitostné konfrontácie dopadli pre redakciu veľmi priaznivo a preto nutia k uvažovaniu, že za tých minulých 10 rokov časopis ŽIVOT sa organicky zrástol s prostredím slovenskej a českej národnostnej menšiny. A keď je tomu tak, to asi základom tohto silného sväzku „časopis — menšina“ je vzájomná úplná dôvera a presvedčenie, že v malých a veľkých otázkach, s akými sa spoločne sťkame nikto nikoho nikdy nesklame.

Ďakujeme teda v mene celého redakčného kolektívu za tento obrovský kapitál dôvery, ďakujeme krajanom zo Zubrzyce Górnej a Frydmana, Obvodným výborom na Spiši a Orave ako aj ÚV Spoločnosti za tento pekný darček pri príležitosti 10. výročia ŽIVOTA — tlačového orgánu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

Sólistka z Krempách sa tešila veľkému uznaniu publiky.

Súbor z Nowej Białej.

Vystúpenie súboru z Krempách.

Vystúpenie súboru z Łapsz Wyżnych.

Najmladšie pokolenie Frydmana.

MILÍ ČITATELIA!

Výtlačkom, ktorý Vám dnes dávame do rúk začíname 11 rok pôsobnosti Života.

V priebehu uplynulých desiatich rokov vychádzania nášho časopisu my všetci v redakcii, naši spolupracovníci a dopisovatelia, stále prežívame tie isté pocity:

Pociť uspokojenia, že naše spoločné úsilie, výsledok porád, diskusií a práce dostal konkrétny, reálny tvar a dostal sa Vám do rúk. Súčasnne sme nespokojní a kladieme si otázku, vybrali sme to, čo je najdôležitejšie, najzaujímavejšie a Vám najpotrebnejšie? A konečne pociť veľkej satisfakcie a radosti, keď Vaše listy potvrdzujú správnosť našej voľby, potrebu výmeny názorov, diskusie. Takýmto spôsobom každé číslo Života je stretnutím Vás čitateľov s nami — redakciou. Stretnutím, ktoré nemenne sprevádza jeden cieľ, aby Život čo najlepšie plnil svoju úlohu Vášho priateľa a poradcu.

Desať rokov našich stretnutí je súčasne desiatimi rokmi práce redakcie. Sú to mnohé skúsenosti, ktoré nás predsa nútia k neustálemu úsiliu, hľadaniu nových, najsprávnejších ciest čo najlepšieho plnenia našich povinností, v službách Vám, naši milí Čitatelia.

Samozrejme uvedomujeme si, že na našom rube iste sú aj nedostatky, že nie každé číslo uspokojí všetkých a nie každému dá to, čo mu je práve potrebné, čo ho zaujíma. Avšak náš mesačník má len 11 stránok, a vždy aktuálnych a dôležitých problémov je veľa. Preto je nutné, aby sme sa do istej miery obmedzovali a volili. Práve preto naše stretnutia, rozhovory a Vaše listy sú pre nás tak hodnotné, veď rozširujú obsah nášho časopisu. Okrem toho boli a sú ukazovateľom i kritériom, ktoré potvrdzovalo či sa uberáme správnym smerom, či skutočne Život stáva sa Vaším priateľom a poradcom, či skutočne Vám pomáhame v práci i v živote.

Za tento kontakt s našou redakciou, za Vašu pomoc, dôveru a povzbudzovanie, ktoré od počiatku vzniku nášho časopisu sprevádzajú našu prácu, chceme Vám milí Čitatelia pri príležitosti jubilea vrele a čo najsrdečnejšie poďakovať, ako aj poďakovať tým, ktorí už desať rokov propagujú a kolportujú náš spoločný časopis.

Pred nami leží dosť veľký balík listov našich čitateľov z Poľska i z cudziny, činiteľov obvodných výborov a miestnych skupín Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, našich priateľov. Listy prinášajú gratulácie, pozdravy a slová veľmi milé pri príležitosti jubilea Života.

Nie sme v stave uverejniť všetky tie dojímavé a srdečné listy, ktoré sme obdržali. V júlovom čísle uverejníme len niektoré. Ďakujeme Vám za tieto a za všetky listy milí Čitatelia. Za dôveru, priazeň, uznanie a veľa dôkazov priateľstva. Sú pre nás najväčšou odmenou a radosťou.

REDAKCIA

ZUBRZYCA DOLNA

9. júna bola zvolaná v Zubrzyci Dolnej schôdza ohľadom Gminnej Spółdzielni v Jablonke. Zúčastnili sa jej o. i. prvý tajomník KP PZPR v Nowom Targu J. Nowak, predseda GS v Jablonke Winnicki, tajomník ÚV KSCaS J. Ondička, ktorý túto schôdzu viedol a iní pozvaní hostia.

V diskusii sa prítomní roľníci zo Zubrzyce sťažovali na nedostatky v práci GS v Jablonke, svojvoľnosť a nevhodnosť sa správanie predavačov voči zákazníkom. Tak napr. J. Kovalík sa sťažoval na nedostatok umelých hnojív, E. Kulavjak na nemožnosť zadovážiť si kurčatá, E. Kott na nesprávne rozdelenie stavebných materiálov napr. tvárnic, J. Vengrin zase porozprával ako zaplatil za 20 m cementu a keď došiel s vozom preč do skladišťa, skladník mu kázal zbierať rozsypaný a znečistený cement zo zeme a ešte k tomu sa naň hrubo osočil.

Predstavitelia strany a GS sľúbili chyby napraviť. Májme nádej, že sa ich sľuby splnia.

JÁN KOVALÍK

LIST DO KRAKOVA

Nedávno ma veľmi milo prekvapil list z Poľska. Napísal ho František Sowa z Krakova, poslucháč Jagellonskej univerzity. Reaguje v ňom na moju reportáž Zápisky z potuliek po Poľsku. Zmieňuje sa, že ho zaujíma história Spiša, pretože on sám pochádza z Dursztyna. Zháňa sa takouto cestou po materiáloch o histórii Spiša. To ma inšpirovalo, aby som nielen jemu, ale aj ostatným našim krajanom a turistom išiel v ústrety a zoznámaval ich cez Život s históriou tejto oblasti. Do redakcie Života vo Varšave som zaslal niekoľko takýchto materiálov.

Za list Františka Sowa z Krakova vyslovujem touto cestou poďakovanie a teší ma, že patrí medzi mladých ľudí, ktorým prirástla k srdcu história. Pozdravujem ho a všetkých jeho spolužiakov i s profesorským zborom. Tešíme sa na jeho návštevu tu v Červenom Kláštore. Veľa úspechov v štúdiu!

FRANTIŠEK SOSKA

ČITAJ
ŽIVOT
A ZISKAVAJ
NOVÝCH
PREDPLATITEĽOV!

Z ORGANIZAČNÉHO ŽIVOTA

DILEMA OBVODNEJ ÚRADOVNE A KLUBOVNE V JABLONKE

Už dlhší čas upozorňuje na seba otázka lokalizácie klubovne a úradu oravského Obvodného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Dnes ťažko dokonca určiť kto prvý poukázal na túto vec. Až naposledy sa nám dostal do rúk dokument, ktorý dovoľuje usudzovať, že to jednak nie sú klebety, ale skutočnosť. Tento dokument aj reprodukuje.

Bolo by dobre podrobiť túto záležitosť verejnej mienke našich krajanov na Orave. Totiž podľa nás oni sú v tejto problematike najviac zaangažovaní a oni by mali rozhodovať o takom či inom kroku v tomto smere.

Uradná miestnosť a klubovňa v každom našom obvode je miestom, v ktorom sa sústreďuje pôsobnosť všetkých skupín. Je to forum tak pre bežné stretnutia ako aj plánovité pôsobnosť. Teda zlá lokalizácia obvodu, taká, ktorá nevyhovuje väčšine skupín, je bezvýznamná. Ako sa veci majú na Orave? Jablonka — terajšie sídlo obvodu má tú výhodu, že z geografického zorného uhla je položená centrálna. Do Jablonky vedú cesty zo všetkých strán, tana prichádza každý so svojimi hospodárskymi vecami (oblastné trhy atď.). Cez Jablonku vedie tiež domáca a zahraničná turistická trať. Tana sa nachádza lýceum, v ktorom sa vzdeláva naša mládež z Oravy a zo Spiša. Formálny pohľad na vec nie je teda diskutívny. Možno prichádzajú do úvahy iné prvky?

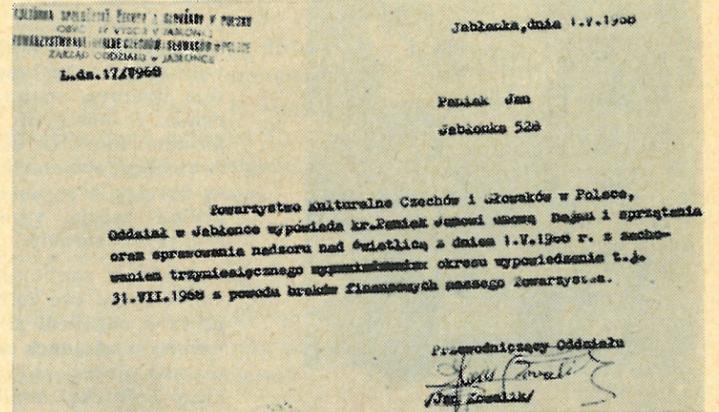
V žiadnom prípade však nemožno súhlasiť s dôvodmi vyššie reprodukovanej doklady, že pôsobnosť obvodného úradu a klubovne má byť obmedzená takým či iným spôsobom „z dôvodu finančných ťažkostí našej Spoločnosti“. Preto pri tomto konštatovaní sa nebudeme zdržiavať adrešujú jeho absurdnosť do preskúmania finančnej komisie ÚV Spoločnosti. Zdá sa nám totiž, že vystupujú tana úplne iné faktory. Alebo niekomu záleží, aby úrad a klubovňa preniesť na inú dedinu? Alebo tiež niekomu záleží, aby cez toto prenesenie zaistil nenajlepšiu prácu obvodného výboru a priam slabý program kultúrnej činnosti obvodnej klubovne na Orave!

Pôsobnosť obvodného výboru a jeho klubovne na Orave bola už niekoľkokrát predmetom uvažovania na stránkach Života. Tvrdili sme, že takáto klubovňa musí sa niečím odlišovať od klubovni v miestnych skupinách. Zes musí byť voči nim klubovňovo-vzrom, kde každý nájde inštruktáž

a podľa tohto vzoru bude lepšie pôsobiť u seba v skupine. Hovorili sme, že obvodná klubovňa mala by byť vzorne vybavená, esteticky udržaná. A tiež sme zdôrazňovali — obvodný úrad mal by byť v určité dni a hodiny k dispozícii predsedov a miestnych výborov a že v tom čase predsed obvodného výboru, alebo

toľké roky obvodný kultúrny inštruktör. Lebo tana, kde stopy po jeho práci mali by byť najviditeľnejšie, nemožno nič spozorovať.

Aké teda v tejto situácii malo by byť rozhodnutie? Ci utopit deťu v kúpeľi a likvidovať obvodnú klubovňu? Ci ju preniesť niekde na okraj oblasti, aby zas-

niekto z výboru, mal by byť vždy k dispozícii našich krajanov. Myslíme, že predsedovia našich skupín na Orave podedia sa s nami svojimi názormi v tejto veci. Nemožno pritom nespomenúť, že obvodný úrad a klubovňa na Orave je tiež našou spoločnou propagačnou vizitkou voči osobám tretím od nás a zo zahraničia, totiž šťastlivo leží na turistickej trati.

Terajšie vybavenie obvodnej klubovne v Jablonke je mizerné. Pokazený televízor, nefungujúci rádioprijímač, nedostatok iného zariadenia sugerujú, že terajší Obvodný výbor na Orave, a tiež ÚV Spoločnosti nekladú veľký dôraz na toto stredisko, koniec koncov jediné okrem Zelowa v našej Spoločnosti. (Spiš ako je známe nemá k tomu žiadnych podmienok — ale to je osobitná záležitosť, ktorú treba vyriešiť). Treba pripomenúť, že, čo je horšie, neexistuje žiaden program kultúrnej a inštruktážnej práce. Nemožno totiž počítať k programu hru náhodných osôb v biliard, či tiež sporadické schôdze, alebo zriedkavé tanečné večierky. V takomto svetle možno sa úplne zreteľne opýtať Obvodného výboru na Orave za čo bral peniaze

trief pred verejnosťou nemohucnosť? Možno pôsobia tana nejaké tajomné sily, hoci v storočí v ktorom žijeme ťažko veriť v zázraky. Na toto všetko chceli by sme obdržať odpoveď od predsedu Obvodného výboru Spoločnosti na Orave.

Podľa mienok, aké sme obdržali od predsedov miestnych skupín Spoločnosti na Orave, všetci sú za tým, aby sa úradné miestnosti a klubovňa Obvodného výboru nachádzali v Jablonke. Obvodný výbor má rozhodnúť, kde v Jablonke bude umiestnená klubovňa, či na starom alebo na novom mieste. Predsedom ide totiž aj o to, aby bola obširna a na prístupnom mieste. Akékoľvek rozhodnutia v tejto otázke mali by sa prijímať kolektívne, čiže aj s predsedmi skupín Spoločnosti.

JE TO VEC IBA ZELOWSKEJ GITARY?

Neviem čo by som dal takému, ktorý by pochopil finančnú politiku našej Spoločnosti voči svojim obvodom. Príkladom v tejto oblasti nech bude elektrická gitara, ktorú ÚV Spoločnosti priznal Zelowskému obvodu a ktorá je tak veľmi potrebná pre súbor. Slovo sa však povedať, preto aj výsledok mal by tu byť. A zatiaľ... Zatiaľ robí sa všetko, aby prinútil Obvodný výbor v Zelowe k tomu, aby z vlastných príjmov kúpil sľúbenú gitaru. Nákup takejto investície z vlastných príjmov automaticky znižuje vlastný fond o 60% v štvrtročnom pomere. Ako potom realizovať vlastnú štatutovú činnosť? Nie je tiež argumentom to, že Obvodný výbor má na svojom konte určité sumy, majú

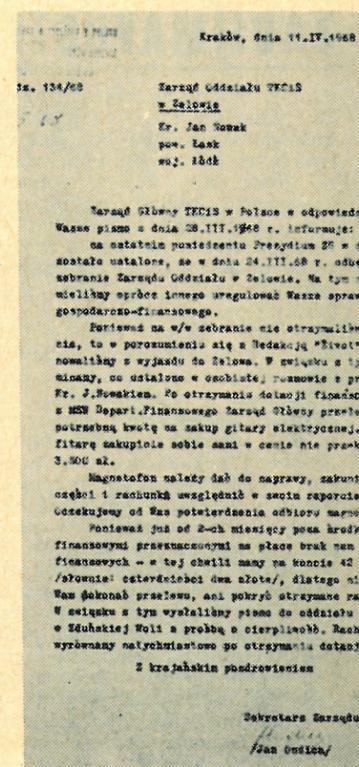
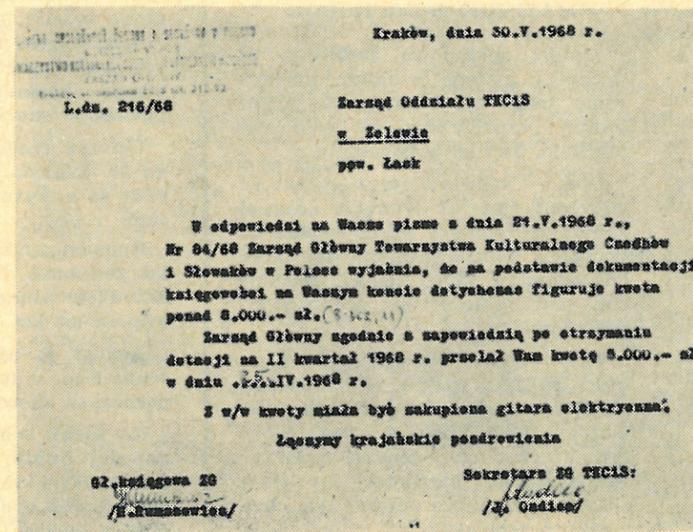
však one svoje plánovité určenie napríklad na podujatia v jesenno-zimnom období atď.

Účtovníctvo ÚV používa voči obvodom často aj iné „argumenty“ ako napr. že niečo peňazí, čo však nie je pravdou, pretože Spoločnosť obdržiava štátne fondy a veľmi často ešte dodatočné príjmy. Udivuje nás tiež aj odvolávanie sa v týchto záležitostiach na nejaký dohovor s redakciou, čo však neexistuje, pretože ako je známe redakcia ŽIVOT s financiami Spoločnosti nemá nič spoločné.

Pýtame sa na čo a komu je potrebná takáto finančná politika. Opravnene sa Obvodný výbor v Zelowe odvoláva v tejto otázke. A my tak isto opravnene zaplňujeme

týmto odvolaním skromné, keď ide o množstvo strán, stránky ŽIVOTA. Je to však potrebné, pretože nie je to prvý signál tohto typu z našich obvodov. A okrem toho finančné doklady ÚV mali by byť podpísané pokladníkom ÚV, krajanom J. Magerom.

Pre príklad uverejňujeme reprodukcie dokladov ÚV vo finančnej záležitosti tejto nešťastnej gitary.

Na našej dedine možno v poslednom čase spozorovať veľké budovateľské hnutie. Pre príklad treba pripomenúť dve čísla. Zatiaľ čo roku 1965 súkromne hospodáriaci roľníci vybudovali asi 79 tisíc obytných a inventárskych budov, tak roku 1967 sa už toto číslo zvýšilo na vyše 100 tisíc budov.

Úverová pomoc dedine

Na základe týchto údajov možno zistiť, že na dedine existujú veľké stavebné potreby. Okrem toho na toto hnutie vplyva skutočnosť rastu príjmov roľníckych hospodárstiev, čo umožňuje vymedziť z nich istú časť na investície. Je to zjav veľmi priaznivý a žiaduci. Štát vychádza v ústrety rozvoju stavebného hnutia a preto poskytuje úverovú, materiálnu a technickú pomoc. Samozrejme, že nedostatok materiálov, ktorý sa ešte vyskytuje brzdí dynamiku stavebného hnutia a preto sa vytvára rôzneho druhu popudy, aby dedina začala výrobu materiálov z miestnych surovín.

Čitateľov zaujmajú zásady poskytovania úveru pre roľnícke stavebníctvo, preto v odpovedi si v krátkosti pohovoríme o zásadách a spôsoboch poskytovania úveru na výstavbu v odbočkách Roľníckej banky a v Sporiteľno-úverových družstvách (SOP).

O získanie úveru môžu sa starať súkromne hospodáriaci roľníci, dedinskí remeselníci záhradníci, družstevníci, a zamestnanci znárodnených výrobných závodov spojených bezprostredne s roľníctvom a lesníctvom. Úver sa poskytuje tak na stavbu nových obytných

a hospodárskych domov, ako aj na opravy a rekonštrukcie. Ziskal ho možno vtedy, keď roľník si zriaďuje nové hospodárstvo na pôde nadobudnutej od štátu, alebo keď obytný dom bol zničený v dôsledku osudných nehôd, teda požiarom alebo povodňou. V spomenutých prípadoch takto roľníci majú prednosť pri získaní úveru.

Okrem toho úver môžu získať roľníci, ktorí predstavia posudok stavebných úradov, že budova v ktorej bývajú sa už nehodí na bývanie, alebo keď sa ešte hospodárstvo neobnovilo z vojnového zničenia.

Treba ešte vysvetliť, že Roľnícke banky poskytujú na stavebné účely dlhodobé úvery. Splácanie týchto úverov by sa malo uskutočniť v priebehu 20 rokov pri 3 percentných úrokoch. Úver na opravy budov mal by byť splatený v priebehu 10. rokov pričom výška úrokov je taka istá. Sporiteľno-úverové družstvá poskytujú stredno- a krátkodobé úvery, a výška úveru na výstavbu nemôže byť vyššia ako 15 tisíc zł, pričom musí byť splatený v priebehu 7 rokov. Preto úvery v SOP využívajú roľníci najmä na výrobné účely, zriekajú sa na výstavbu.

Maximálna výška úveru v Roľníckej banke môže dosahovať:

— na hospodársku výstavbu — 100% hodnoty kúpených stavebných materiálov a vo výnimočných prípadoch tento úver môže sa zvýšiť o toľko, aby majiteľ stavby mohol uhradiť aj trovy odbornej práce a výdavky spojené s transportom stavebného materiálu.

— na bytovú výstavbu — do 50% hodnoty stavebného materiálu. Väčší úver možno poskytnúť v tom prípade, keď došlo k nejakej osudnej nehode, a teda obytná budova zhorla.

Štát poskytuje úverovú pomoc na bytovú výstavbu aj zamestnancom závodov, ktoré pracujú pre potreby poľnohospodárstva, teda poľnohospodárskej službe, obchodným predajňam a pod. Úver poskytnutý pracovníkom bývajúcim na dedine alebo pracujúcim pre potreby poľnohospodárstva nemôže prevyšovať 100 tisíc zlotých a bude sa splácať v priebehu 20. rokov.

Treba nakoniec pripomenúť, že v posledných rokoch sa poskytuje pomoc aj na ohňovzdorné krytie striech. Aby sa mohlo získať takéto úver, treba sa obrátiť na vedúcich okresných inšpektorátov Štátnej poisťovne (Powszechny Zakład Ubezpieczeń). Výška úveru závisí od veľkosti krytia strechy. Úvery sa poskytujú na 10 rokov a sú pritom bezúrokové.

Každý kto žije a pracuje na dedine vie, že hlavná ťarcha na hospodárstve spočíva na gazdinej. Každý deň je množstvo práce, a pre zmechanizovanie mnohých úkonov nebolo doteraz veľa spravené. Nakoľko mechanizácia čoraz viacej vstupuje na pole, natoľko nejak divne obchádza sedliacke domovy, a zvlášť dedinské gazdiné, lebo predsa hlavne ony sa zaoberajú domácnosťou: kuchynou, chovom, záhradou, poriadkami, nehovoriac o veľkej ťarche výchovy detí.

V každom z týchto odvetví možno by pomocť unaveným rukám dedinskej ženy. Preto tiež s nadšením som prijal pozvánku na naposledy usporiadanú výstavu „Technika pre dedinu“, ktorá si vytýčila úlohu vyjsť v ústrety potrebám a požiadavkám dediny.

Ako som sa domyslel, hoci výstavu usporiadali vo Varšave, jej usporiadaťelom išlo o to, aby roľníci — a do

Varšavy ich prichádza veľa — mohli ohodnotiť vystavované exponáty, priložiť svoje poznámky na adresu priemyslu, čo by bolo smernicou pre výrobcov. Dúfam, že to čo chcem predstaviť čitateľom Života zaujme nejedného a premyslí, ako by pomocť svojej pani domácej.

pre gazdiné je odstredivka na sťahovanie šľavy z rôzneho ovocia — za 750 zł., mechanická dojička „Zorza“, vozíky na prevážanie nádob s mliekom a k tomu také vozíky, ktoré možno pripojiť k bicyklu. Prakticky je vozík prispôbený k zmene nádrže a v závislosti od nich slúžiaci k prevážaniu

malo spotrebúvame výrobkov z ovocia a zeleniny, nevyhnutných pre normálny rozvoj človeka a jeho zdravie. Jednou z príčin je nedostatok patričného zariadenia k domácejmu spracovaniu ovocia a zeleniny. Priemysel už vypracoval tento typ zariadenia a bude ich masovo dodávať na trh.

Prezrel som si to všetko a došiel som k uzáveru, že ťažko si bude kúpiť takéto továrničku pre jedno hospodárstvo. Ale treba o tom pomyslieť zvlášť v krúžkoch dedinských gazdin pri roľníckych krúžkoch. Kúpiť zariadenia a využiť ich v takom dedinskom stredisku. Toto stredisko by som nazval napríklad „Moderná gazdina“. Takéto stredisko muselo by byť vybavené práve takýmto zariadením. Tam by boli lepšie využité a mohli by sa rýchlo amortizovať. Lacno a rýchlo. Dedinské gazdiné aj túto záležitosť musia vziať do svojich rúk. Lebo kto sa stará, ten aj má. MIREK

AKO POMÔČŤ DEDINSKÝM GAZDINIAM

Totíž vystavuje sa veľa rôznych zariadení, s menej alebo viac moderným riešením. Zapáčil sa mi tzv. minimix — čiže kuchynský robot. Robí sneh z bielkov, miesi cesto, melie kávu a prídavky, brúsi nože, vyvrtáva malé otvory, všetko za 800 zlotých. Praktická

sympkých, tekutých a objemových materiálov. Bol som informovaný, že je to zatiaľ prototyp a že cena napp. dojičky „Zorza“ neprekročí 1200 zł.

Pozornosť vzbudzoval komplet strojov a zariadení pre ovocno-zeleninárske spracovanie. Vždy hovoríme, že

AGRONÓMOVIA SÚRNE POTREBNÍ

Od vyše troch mesiacov trvá kompletovanie vidieckej poľnohospodárskej služby. Odhalilo sa totiž, že na našej dedine chýba vyše 2800 odborníkov agronómov a zooteknikov.

ZAÚJÍMAVOSTI

Ako je známe na základe uznesenia IX. pléna ÚV PZRS vidiecka poľnohospodárska služba bola odovzdaná miestnym národným výborom hlavne preto, aby účinne vplyval na všestranný rozvoj poľnohospodárstva a využiť všetky zásoby na hospodárstve a rýchlejšie zvýšiť výrobu obilnín a chov dobytka. Nedostatok v 848. dedinách patrične kvalifikovaných agronómov a zooteknikov brzdí riešenie celého množstva skomplikovaných výrobných otázok na dedine.

Tažkosti s organizovaním vidieckej poľnohospodárskej služby vyplývajú z viacerých príčin. Boli totiž sprisnené požiadavky voči kandidátom na stanoviská agronómov. Podmienkou je aspoň stredné poľnohospodárske vzdelanie a patričná prax. Kvalifikačné komisie, ktoré prijímajú odborníkov z okresných zväzov roľníckych krúžkov, mliekárskych družstiev, cukrovárskeho a zemiakárskeho priemyslu, podrobili kandidátov dôkladnému hodnoteniu. Na 10 409 miest bolo prijatých vyše 7900 osôb. Časť odborníkov bude presunutá tiež z poľnohospodárskych a lesných oddelení okresných národných výborov.

OVEĽA LEPSIE V TMAVEJ KOMORE AKO NA SVETLE

Sovietski vedci po mnohých pokusoch a pozorovaniach v oblasti botaniky došli k uzáveru, že rastliny, ktoré majú rade teplo, oveľa lepšie znášajú nízke teploty v tmavej komore ako na svetle. Skúmali uhorky. Ukázalo sa, že uhorky pozbavené svetla vydržali teplotu + 2°C, ale keď ich osvetlili, hneď hynuli. Ukázalo sa tiež, že tmavá komora dobre pôsobí zo zdravotnej stránky na rastliny, ktorých sa listie ničí pri väčšej teplote.

MAJETOK A DÔCHODOK

Štátna pokladnica neprijme za dôchodok majetok s dlhom, ku ktorému treba započítať aj to, že na tomto hospodárstve je ešte syn majiteľa, roľník z povolania.

Otec — namiesto štátu — mal by odovzdať majetok synovi a uňho si zabezpečiť opateru až do smrti. Za dôchodok možno zameniť iba také hospodárstvo, ktoré nemá nástupcov zaoberajúcich sa poľnohospodárstvom.

Túto odpoveď poskytujeme tým, ktorí sa nás pýtajú — či možno obdržať dôchodok, odovzdávajúc majetok štátu, hoci s otcom býva syn, ktorý chce pracovať v poľnohospodárstve, ale otec ho chce zbaviť gazdovstva preto, že chce dostávať dôchodok. (pd)

ROĽNÍCKY KALENDÁR — AUGUST

Dôležitou prácou na poli je naďalej podmieňanie. Z ohľadu na veľký význam tohto zákroku, nemal by ostať ani kúsok strniska bez podmietky. Naďalej sa prevádza vápnenie kyslých pôd.

Treba sa už definitívne rozhodnúť vo výbere miesta pod oziminy. Na určenom poli sa vykonáva práca (podmieňanie, bránenie atď.), ktoré majú za úlohu vyničiť burinu a udržať zásoby vlahy. Od polovice augusta treba začať s orbou a siatim. Oneskorenie orby a teda aj výsevu je jednou z najčastejších chýb v agrotecnike ozimín. Keď chceme získať vysokú úrodu ozimín, netreba vyčkávať so sianím orbou. Okrem toho treba začať s prípravou poľa určeného pod cukrovú repu a kŕmne okopaniny. V polovici augusta sa vyváža a zaošáva hnoj pod cukrovku.

Ozimná repka sa seje v období od 10. do 20. augusta. Iba na dobre pripravenej pôde sa získava rýchle a rovnomerné klíčenie repky.

Koncom augusta sa vysieva ozimná viku zmiešanú s inými kŕmnyimi rastlinami. Tieto zmesi tvoria výborné zelené kŕmivo na jar.

August je aj obdobím druhého zberu sena. Keď v tomto období dlho prší odporúča sa skosenú trávu určiť na siláž.

Na úseku ochrany rastlín, v auguste sa naďalej bojuje s pásavkou zemiakovou, zemiakovým morom a repným chvostíkom. Treba vydezinfikovať skladišťa zeleniny a ovocia.

V posledných dňoch augusta sa tretíkrát mieša kompost, pridávajúc doňho vykaly zo záchodov a hnojnicu. Smeti a burinu teraz už netreba dávať, lebo by do jesene nestáčili zhnúť.

Na bližšie sa obdobie jesenného výsevu treba sa skôr zásobiť kvalitným zrnom, minerálnymi hnojivami miešankami semien. Na nákup týchto materiálov šporiteľno-pôžičkové družstvá poskytujú úvery s výhodnými podmienkami. Roľníci, ktorí kontraktujú obilie obdržia hnojivá s vysokou zľavou.

V auguste časť zaošáva chýbovať zelené kŕmivo pre dobytok. Preto treba mať zásoby šľavnatých kŕmovín v podobe siláže, ktorú možno pripraviť neskoro na jar zo zeleného žita alebo z miešanky žita s ozimnou vikou.

Ošipaniam mala by sa venovať mimoriadna zverolekárska starostlivosť. Treba dodržiavať protiruzičkové očkovanie.

Pri kŕmení hydiny treba venovať zvláštnu pozornosť chovu mladých nosníc. Veľmi dobrým kŕmivom je tvaroh a kyslé mlieko. Aj sliepky treba očkovať proti moru.

Koňom netreba dávať svieže seno a zrno.

V auguste sa zabíja jahňatá určené na kožušiny. Určuje sa na to predovšetkým barančeky a prebytočné ovečky. Koncom augusta treba oddeliť ovce, ktoré sa nehodia pre ďalší chov a po vykŕmení treba ich ihneď predať.

Mgr. inž. ST. DEC

DNES predstavujeme našim čitateľom spôsob, ako možno využiť jeden strih pri šití rôznych modelov pre našich maličkých.

PRE DIEVČATKA na základe nižšie znázorneného strihu možno ušit' niekoľko rôznych sukničiek. Stačí dať rôzne látky, zmeniť malé detaily v šití a výzdobe, aby úplne zmenil výzor sukničky.

PRE CHLAPCOV takisto možno využiť jeden strih, aby meniac látku alebo doplnky ušit' úplne rôzne šaty na leto. Strih je pripravený pre súpravu na leto pre maličkých, asi 2-ročných. Možno ho veľmi efektne zladit' z farebných zvyškov kretónu.

Z JEDNÉHO STRIHU

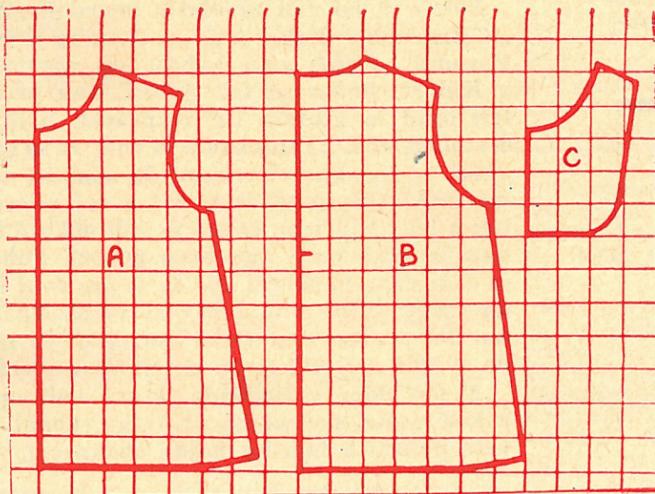
SUKNIČKA

Na našom modeli plastrónik môže byť ušitý zvlášť a pripínaný k sukničke, a možno ho tiež „natrvalo“ prišit'.

Model vykonaný z velvetu alebo tenkej vlny bude možno nosiť dokonca neskoro na jeseň v spojení so svetrikmi.

Suknička sa zapína v prostriedku zadného dielu na zips.

A — polovica predného dielu; **B** — polovica zadného dielu; **C** — polovica olastrónika. Každý štvorcík strihu = 3 cm².

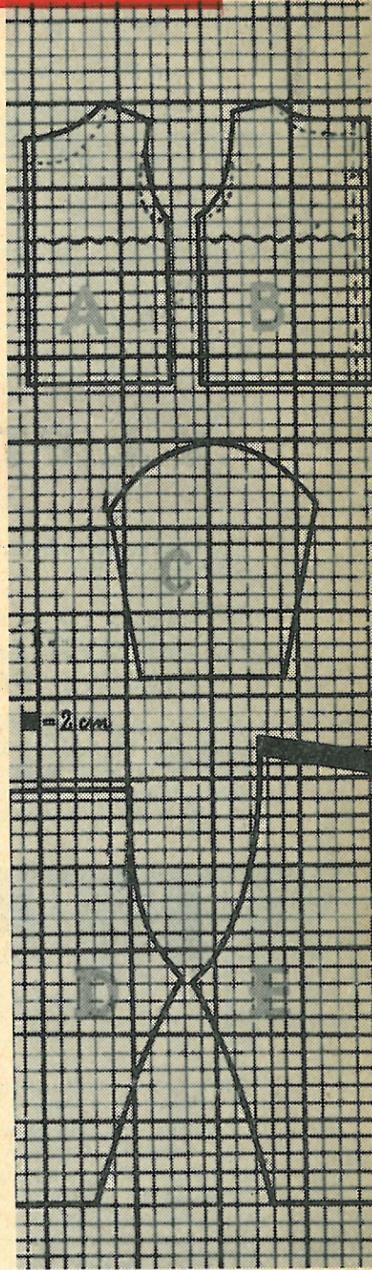

LETNÁ SÚPRAVA

Podľa základného strihu možno ušit' blúzku z rukávmi ako aj bez rukávov. Pre model bez rukávov výkroj pazuch a výstrihu označený je bodkami. Tieto výkroje sa dokončujú lemovaním zo šikmých pásičkov. Obe blúzky sú zapínané na celej dĺžke zadného dielu.

A — polovica predného dielu blúzky; **B** — polovica zadného dielu blúzky; **C** — rukáv; **D** — polovica predného dielu nohavíc; **E** — polovica zadného dielu nohavíc. Každý štvorcík strihu = 2 cm².

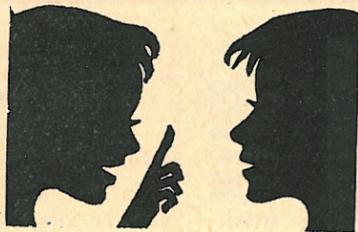
Pri krojení látky treba z každej strany pridať na švíky, a dolu na obrúbenie. V hornej časti nohavíc podšívame 2 cm široké obrúbenie na gumku (na strihu zadného dielu nohavíc — tmavšie miesto).

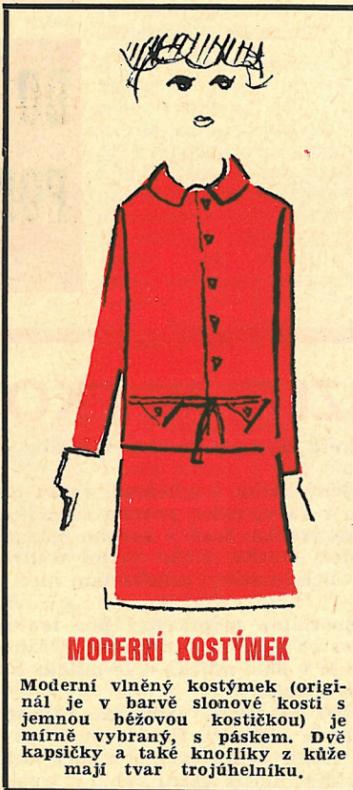
ODLOŽ DO ŠUPLÍKA

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

Pozerať sa do zrkadla — nie je to marnomyseľnosť ale rozvaha. Pozri sa kriticky na celú svoju postavu, oblečenie a vyzlečenie. Či sukňa nie je príliš dlhá, úzka, či nevyzeráš v nej úboho alebo vyzývavo? Či sa ti punčochy nesťahujú, či sa z nich nerobia pletenky? Alebo treba snáď kúpiť nový, primeraný pás? Či podprsenka, ktorú nosíš nedeformuje tvár? Či sa lesknú alebo či sú matné a krehké? A keby tak zmenil účes, ktorý zvyčajne pekne a zastreje škaredé detaily na tvári? A čo tvár, či by nebolo dobre použiť trochu tušu a líčidla? Obzri si ramená a dlane. Dokonca veľmi spracovaným rukám možno prinavrátiť mäkkosť a príjemný výzor.

Žena, u ktorej menštruácia prebieha pravidelne a ktorá si presne pamätá dátum poslednej menštruácie môže veľmi ľahko vypočítať dobu porodu: k prvému dňu poslednej menštruácie pripočítavame 9 kalendárových mesiacov a 7 - 10 dní. Kvôli zjednodušeniu ráta sa tak, že sa najprv pripočítava jeden rok a 7 - 10 dní a potom sa odpočítava 3 mesiace. Napríklad: posledná menštruácia bola 7. februára 1967 r. Po pripočítaní jedného roku a 7 - 10 dní obdržime dátum 14. - 17. februára 1968 r. Odpočítame 3 mesiace a obdržime termín 14. - 17. november 1967.

MODERNÍ KOSTÝMEK

Moderní vlněný kostýmek (originál je v barvě slonové kosti s jemnou béžovou kostičkou) je mírně vybraný, s páskem. Dvě kapsičky a také knoflíky z kůže mají tvar trojúhelníku.

KÝM MLÁDĀ DOSPEJE

Opruzení u malého dítěte, jehož pokožka je velmi jemná, je bolestné a jestliže vzniknou puchýřky a ranky, které jsou vstupní branou pro nejrůznější infekce, mohou vzniknout těžká onemocnění. Proto je nutno obzvláště pečlivě ošetřovat pokožku nemluvněte. Po každé stolici nebo močení nutno dítě dobře umýt převarovanou vodou, vysuší jemnou plenkou a pokožku, zvláště mezi kožními řasami, natřít olivovým olejem.

*

Všechny pokusy urychlit sezení a chůzi dítěte nejenom že nepomáhají v rozvoji dítěte, ale naopak mohou být velmi škodlivé z ohledu na měkké kosti nemluvněte a způsobit zakřivení páteře. Zdravé, normálně vyvinuté dítě začne samo chodit mezi desátým a dvanáctým měsícem. Také se vystřeháme nutit dítě k stání nebo k chůzi, dokud samo tak neučiní.

? VÍŠ ŽE ...

Nemoci ústní dutiny a hrtanu velmi často probíhají ve formě zánětu sliznic, které jsou zarudlé, překrvené a zduřené. Když zánětlivý proces zachvátí hlasivky, má za následek chraptot. V tomto případě nepijeme alkohol a nekouříme, protože alkohol a cigaretový kouř nejenom prodlužují léčení, ale také pohoršují stav nemoci. Obzvláště špatně se hojí záněty hlasivek, jestliže v průběhu nemoci nedodržíme abstinenci. Zánět se může stát chronickým stavem.

Z DOMÁCIHO HRNCE

Skvrny po zpražení žehličkou odstraníme, když látku ihned vypereme, nebo potíráme vatou namočenou v kyslíčkovodě, nebo máčíme skvrny ve vodě s boraxem (dvě lžičky boraxu na sklenici vody) tak dlouho, až skvrna zmizí. Košile „non iron“ nutno práť ve větším množství teplé vody s přídavkem pracího prostředku „Ixi“. Spinavější místa potíráme houbičkou (límeč, manžety). Mácháme v několika vodách, naposled ve studené. Nežádáme. Košili upravíme na ramínku, zapneme knoflíčky a pověsíme nad misku nebo nad vanu. Pouze u některých druhů lze přezehlit vlažnou žehličkou.

ODPOVEDÁME

Pokračujeme v odpovediach na otázky našich čitateľiek, týkajúce sa výživy nemluvniat a malých detí.

OTÁZKA — Či je možné a ako pomôcť dieťaťu v ovládnutí umenia žuvania a hryzenia? Je pravdou, že skorý prechod z tekutých a polotekutých pokrmov uľahčuje dieťaťu ovládnutie umenia jedenia a to ochotne a s chuťou?

ODPOVEĎ — 6-7-mesačné dieťa môže už byť suchare alebo kôrky od chleba. Bude to dobrá príprava pre odhodnotenie jedla výlučne pretrieraného. Postupné dávanie pokrmu rozdrobovaného akýmkoľvek spôsobom je veľmi

prospešné. Dávame teda dieťaťu pokrm škrabaný, sekaný, drobno sekaný. Do zeleniny dávame maličké kúsky mäsa, zeleninu podávame uvarenú v kusočkách, zemiaky krájame na drobničky krajčeky. Keď ešte k tomu dovoľme dieťaťu, aby sa začalo pokúšať o samostatné jedenie — pokrm sa stane zaujímavejší, chutnejší a viac očakávaný.

OTÁZKA — Aké druhy mäsa sa najlepšie hodia pre nemluvná a malé deti?

ODPOVEĎ — Najvhodnejším mäsom pre nemluvná a malé deti je chudé mäso tefacie, hovädzie, chudé bravčové (rebierko, šunka), králičie a baranie mäso, hydina, sládkovodné ryby, droby (pečeň, srdce, mozg, jazyk).

OTÁZKA — prečo zdravá matka, ktorá netrpí na žiadnu chorobu nemala by ochutnávať jedlo tou istou lyžičkou, ktorou podáva dieťaťu jesť?

ODPOVEĎ — Dospelý človek je viacej odporný na baciely, ktoré žijú v jeho organizme a nespôsobujú nemoc. Sú však okrem toho choroby, ktorých nositeľmi sú zdraví ľudia. Preto aj zdravá matka, ktorá netrpí na žiadnu nemoc, môže nakaziť dieťa baciely, ktoré inak pre ňu samu sú neškodné.

nien pisateľkám

ODLOŽ DO ŠUPLÍKA

PRÍBEHY Z TISÍC A JEDNEJ NOCI

Jeden muž v Bagdade mal veľký majetok a množstvo peňazí, ale o majetok prišiel a v inom položení sa našiel. A nemal už nič a len hroznou hrdlačinou si zarábala na živobytie. A tak spal raz v noci zničený, zmrdovaný. Tu zazrel vo sne kohosi, ako mu vraví: „Tvoj osud je v Káhire. Choď za ním a pober sa tam!“ A tak sa on vydal na cestu do Káhiry.

A keď ta došiel, pristihol ho večer i zaspal v jednom masdžide. A v susedstve toho masdžidu bol dom. I rozhodol boh, že zástup zlo-

PRÍBEH BAGDADSKÉHO MUŽA, KTORÝ MAL VO SVOJOM DOME POKLAD

dejav vošiel do toho masdžidu a odtiaľ sa dostali do toho domu. Ale obyvatelia toho domu sa zobudili na šramot zlodějov a porobili krik. I prišiel im na pomoc váli so svojimi strážnikmi. Nato tí zloději ušli a váli vošiel do masdžidu a našiel tam toho bagdadskeho muža, ako tam v masdžide stál. I zlapal ho a dal ho bolestne zbíčovaf, len-len že nezahynul, a uväznil ho. I ostal tri dni vo väzení.

Potom si ho váli zavolať a povedal: „Z ktorej si krajiny?“ Povedal: „Z Bagdadu.“ Riekol mu: „A čo si tu chcel, po čo si pišiel do Káhiry?“ Povedal: „Videl som kohosi vo sne, ako mi vraví: ‚Tvoj osud je v Káhire. Pober sa ta!‘ A keď som prišiel do Káhiry, zistil som, že ten osud, o ktorom mi rozprával, boli tie údery bičov, ktoré som dostal od teba.“ I rozomšial sa váli, že sa mu až stoličky zjavili, a riekol: „Máš ty len kurací rozum! Ja som tri razy kohosi videl vo sne, ako mi vraví: ‚V Bagdade v tej a tej ulici je jeden dom, ktorý vyzerá tak a tak. A v jeho dvore je záhradka a dolu v nej je vodomet, v ktorom je nesmierne množstvo peňazí. Pober sa ta a vezmi si ich.‘ Ale ja som sa ta nepobral, ale ty si pre svoj kurací rozum cestoval z osady do osady kvôli sne, ktorý si videl. To sú len mátožné sny.“ Potom mu dal peniaze a povedal mu: „Pomôž si nimi, aby si sa mohol vrátiť do svojho mesta!“ A on si ich vzal a vrátil sa do Bagdadu.

A ten dom v Bagdade, ktorý váli opisal, to bol dom toho muža a keď došiel do svojho príbytku, kopal pod tým vodometom i zazrel veľa peňazí a boh ho hojne obdaroval. A toto bola čudesa náhoda.

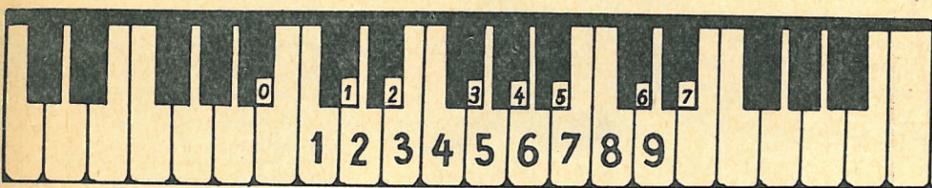
V Lip- to- ve dva du -by, tam sa mi ne--ľú--bi
a v O--ra---ve tre-tí, tam mi srdce le--tí,
a v O--ra---ve tre-tí, tam mi srdce le--tí.

V LIPTOVE DVA DUBY

Citateľom, ktorí nepoznajú noty, a chceli by si zahrať uvedenú pieseň — navrhujeme:

- 5 5 4 2 2 5 - 5 5 4 2 2 2
- 4 5 8 8 5 5 - 5 5 4 2 2 5
- 4 5 8 8 5 8 - 9 8 5 2 2 2 (Opakuj obidva riadky!)

Hru navrhujeme pravou rukou na klavíri alebo na harmonike podľa tejto metódy. Na obrázku je narysovaná klaviatúra. Celé tóny sú očíslované veľkými číslami a poltóny malými. Jednotlivé noty majú potom patričné čísla. Je potrebné, aby ste ich iba vyhľadali na skutočnej klaviatúre a v rytme vybrnkali. Je to jednoduché skúste.

V Liptove dva duby, tam sa mi neľúbí,
(: a v Orave tretí, tam mi srdce leťí. :)
Dali ste ma, dali, nie po mojej vôli,
(: teraz banujete, rodičovia moji. :)
Dali ste ma, dali, mohli ma nedávať,
(: mohli dobre vedieť, že budem plakať, :)
Bože, môj, bože môj, prečo ma tak tresceš,
(: koho som ľúbila, toho mi dať nechceš. :)
Bože môj, bože môj, prečo ma tak káraš,
(: koho rada vidím, toho mi nedávaš. :)
Plače srdce vo mne i v noci i vo dne,
(: ale nie na jave, len tak potajomne. :)
Plačte, či, plačte, slzy vylievajte,
(: komu ste privykli, tomu odvykajte. :)
Rada som videla jednej matky syna,
(: nebolo mu páru medzi tisícima. :)
Zaľúbila som ho, čo ja môžem z toho,
(: a ľúbif ho budem, čo koho do toho? :)
Čože mi je z toho, čo ja tuto robím,
(: keď ja toho nemám, koho rada vidím. :)
Zialičku, zialičku, na mojom srdiečku,
(: prenes mi ho, milý aspoň polovičku. :)

DO POPUKU

MISO A JOZO ZABLÚDILI V LESE. ZASTIHLA ICH TMA.
JOZO: — MISO, JA NIC NEVIDIM!
MISO: — VED TI ANI NIČ NEUKAZUJEM!

SÚDRUŽKA UCITEKA SA PÝTA MATEJA:
— MATO, PREČO SI SA NENAUČIL BÁSNICKU?
— ALE, MAMIČKA MI ZAKÁZALA ZOBRAŤ KNIHU DO RUKY, KÝM SA NEUMYJEM.

KDE ZMIZLO MLIEKO???

Tento trik musíte robiť v kúte izby pri stolíku, tak, aby prítomní nemohli vidieť zblízka vaše rekvizity.

Na stole stojí priesvitný sklený krčah s mliekom, vedľa ležia noviny. Urobíte z novin vrecko, držíte ho v ľavej ruke, pravou zoberiete krčah a pomaly nalievajte z neho mlieko do vrecka. Keď v krčahu ostane už iba polovica mlieka, postavíte krčah na stôl, vrecko držíte veľmi opatrne a pomaly ho otvoríte — všetci vidia úplne suché noviny, mlieka tam niet. Ale krčah je napoly prázdny!

Rekvizity: Sklený krčah, špeciálne pripravený pre tento trik, a noviny. Tajomstvo triku: Celé tajomstvo spočíva v príprave krčaha. Musí byť priesvitný, aby prítomní videli, že je v ňom mlieko a že mlieka naozaj ubúda, keď ho nalievate do papierového vrecka.

Robí sa to takto: ku dnu krčaha pevne prilepíme obyčajný sklený pohár bez vzorky a bez vyformovaných okrajov. Pohár musí byť nižší než krčah. Aby ho nebolo vidieť, krčah treba nepravidelne rozmaľovať a hore, presne na tom mieste, kde cez sklo vidieť horný pohár, treba urobiť niekoľko horizontálnych čiar cez celý krčah. Mlieko zaplní iba priestor medzi stenkami krčaha a pohárom, pohár ostáva prázdny. Na pohľad sa zdá, že máme pred sebou plný krčah s mliekom. Keď potom krčah nachýlime, aby sme naliali mlieko do papierového vrecka, mlieko sa v skutočnosti bude nalievať do pohára. Vašou úlohou je presne vyskúšať, kedy treba s nalievaním prestať, aby sa hladina tekutiny v pohári nezdvihla vyššie ako v krčahu, lebo potom by bolo vidieť podfuk. Treba, aby mlieko dosiahlo rovnakú úroveň v oboch nádobách, alebo aby v krčahu bola aspoň oniečo vyššia než v pohári.

BUDE NALEZENO ELDORADO?

Už španělští dobyvatelé horečně hledali El Dorado, velkou sochu ze zlata, kterou prý Inkové ukryli na dno jednoho z četných horských jezer. A celý kraj kolem tohoto bájného jezera, jež se má rozprostírat v oblastech dnešní Bolívie, Peru a Kolumbie, byl podle této sochy (El Dorado španělský zlatý) nazván Eldorado. Pátrání po něm neustalo podnes, protože čas od času se v těchto přístupných Andách objevují nová a nová indiánská sídliště a pohřebiště. Konečně i velechrám Macchupicchu byl objeven teprve v roce 1911, ač leží několik desítek kilometrů od někdejšího hlavního města incké říše Cuzca, do něhož vstoupili Španělé a nadobro je vyplnili.

Před nedávnem byly v Bolívii objeveny zříceniny Tiwanaku, které jedni archeologové situují do doby před třemi tisíci roky, zatímco jiní odhadují jejich stáří na devět tisíc let. Dosavadní vykopávky svědčí o poměrně vysokém stupni kultury předchůdců starých Inků.

Mezi nejzajímavější nálezy patří velké mohyly o váze až pětaticeti tun, dále keramické masky, větší množství rozmanitých amfor, které sloužily kněžím z Chrámu slunce.

Tyto objevy v Bolívii znovu podnítily vytrvalé „věřící“ v existenci Eldorada někde pod lávou z přechetných sopek tamní oblasti, kteří všemožně dokazují, že nehluboko v zemi je ukrytá nejen socha, ale celý chrám ze zlata, jehož faktickou a archeologickou hodnotu nelze ani odhadnout. Existují pověsti, že kterýsi z evropských cestovatelů a badatelů přišel na tato tajemství, o nichž odedávna kolují nejfantastičtější legendy, ale jeho ryzí humanismus mu bránil vydat plánky a nákresy prostředí na pospas nenasytné a po zlatě lačné moderní době.

A JA SOM BAČOVKA...

A JA SOM BAČOVKA,
VESELO SI ŽIJEM.
KEĎ PRÍDEM NA SALAŠ,
ŽINČIČKY VYPIJEM.
A JA SOM BAČOVKA

V OKRESE JEDINÁ.
NAJVIAČ SOM OD OVIEC
SYRA VYROBILA.
TIE MOJE OVEČKY
IDU DOLINAMI.

A JA SI, BAČOVKA,
SPIEVAM SI ZA NIMI.
A JA, ICH BAČOVKA,
SPIEVAM SI VESELO,
BY OD TÝCH OVEČIEK
HODNE SYRA BOLO.

Kalendár

SLNKA
 Východ Západ
 3.hod.18.min. 20.hod.0,1.min.
 3.hod.32.min. 19.hod.51. min.

MESIACA
 1. júl 9.hod.0,8 min. 22.hod.52.min.
 15. júl 22.hod.16. min. 9.hod.59.min.

Nový mesiac — 27. júna
 Prvá štvrt — 3. júla
 Plný mesiac — 11. júla
 Posledná štvrt — 17. júla

JÚL

1	PONDELOK Halina, Marián	15	PONDELOK Henrich, Vladimír
2	UTOROK Mária, Urban	16	UTOROK Mária
3	STREDA Anatol, Jacek	17	STREDA Alexej, Bohdan
4	ŠTVRTOK Vincent, Teodor	18	ŠTVRTOK Kamil, Simon
5	PIATOK Anton, Filoména	19	PIATOK Martin, Vincent
6	SOBOTA Dominika, Lucia	20	SOBOTA Hieronym
7	NEDELA Cyril a Metod	21	NEDELA Daniel, Viktor
8	PONDELOK Alžbeta, Prokop	22	PONDELOK Sviatok PĽR
9	UTOROK Veronika	23	UTOROK Bohdana
10	STREDA Amália, Filip	24	STREDA Kristína
11	ŠTVRTOK Oľga, Pelagia	25	ŠTVRTOK Jakub, Kristof
12	PIATOK Ján, Veronika	26	PIATOK Anna
13	SOBOTA Eugen, Margaréta	27	SOBOTA Júlia, Natália
14	NEDELA Marcel	28	NEDELA Vincent, Viktor
		29	PONDELOK Marta
		30	UTOROK Ludmila
		31	STREDA Ignác, Lubomír

ZASMĚJ SE

Starší pán říká známému:
 — Úplně stárnu.
 — Podle čeho tak soudíte?
 — Podle otázek žen.
 — Jakých?
 — Dříve se mně ptaly: „Proč se neženíte?“, a dnes:
 „Proč jste se neoženil?“

Muž k ženě:
 — Alespoň tím jedním jsem si jist, že totiž nikdy neprohližím mé kapsy. Jinak by sis všimla děr.

Mladý muž říká otei své vyvolené:
 — Chci se oženit s Vaší dcerou.
 — A co máte, mladý muži?
 — Odvahu.

Hovoří dva vrátní v divadle:
 — Včera byla velmi malá frekvence.
 — A kde bylo nejvíce lidí — v přízemí, nebo na balkóně?
 — Na scéně.

HUMOR

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

HODOWLA OWIEC

Czytelnik A. Piwowarczyk z Kacwina słusznie zwraca uwagę w swoim liście do Redakcji na spadek dochodów z hodowli owiec a jednocześnie podaje projekt aby szerzej rozpracować i zakładać kółka hodowców owiec które to kółka poprzez zorganizowanie chowu owiec ras szlachetnych wpłynęłyby na zwiększenie dochodowości z tej hodowli.

A jak do tej pory wyglądają próby uszlachetniania owcy górskiej?

W ciągu ostatnich 50 lat były kilkakrotnie czynione takie próby. Sądzone, że najszybszą drogą prowadzącą do tego celu są krzyżówki cacka z różnymi sprovedzonymi z zagranicy rasami kulturalnymi. Nowo sprovedzone owce zawsze budziły nadzieje na przyszłość. Żadna z przeprowa-

dzonych krzyżówek nie wpłynęła jednak na wytworzenie lepszego typu owcy. Przyczyny tego należy szukać w zacofanej gospodarce rolnej. Nie zwrócono uwagi na to, że w parze z wprowadzeniem krzyżówek więcej wymagających niż owce miejscowe, należy zapewnić im lepsze żywienie i pielęgnowanie. W okresie międzywojennym sprovedzono tryki, i owce cacka siedmiogrodzkiego, tryki fryzyskie i inne. Wpływ tych dwóch owiec jest u nas wyraźnie widoczny. Ustosunkowanie się hodowców do nich jest jednak krańcowo różny o ile coki siedmiogrodzki zwany rumunem budzi uznanie to od owcy fryzyskiej hodowcy raczej uciekają. Jest to zrozumiałe gdyż owca fryzyska pochodząca z nizin chowana była pojedynczo i nie ma instynktu stadnego. Są one wyspecjalizowane tylko w kierunku mlecznym, bardzo wymagające co do pożywienia i pielęgnowania oraz mało odporne na deszcze, zimne i nagłe zmiany temperatury. Przebywanie przez

5 miesięcy pod gołym niebem w czasie deszczów a nawet opadów śnieżnych wpływało wyraźnie na obniżenie zdrowotności tych sztuk oraz spadek mleczności. Szczególnie łatwo zapadały na halach na choroby dróg oddechowych oraz na kulawkę. W 1935 roku sprovedzono cacka siedmiogrodzkiego z Rumunii. Jest to owca nie różniaca się wcale od naszego cacka. Sprovedzony cokiół poprawił figurę, wełnę a poprzez spóźnienie dojrzalności piciowej wpłynął na lepszy rozwój ciała młodych sztuk.

Po wojnie przystąpiono do wychowania nowej polskiej rasy owiec górskich. Maciorki cacka prymitywnego pokrywano trykami fryzyskimi, maciorki zaś pierwszego pokolenia otrzymane z krzyżówki kryto z kolei trykami cacka siedmiogrodzkiego. W wyniku przeprowadzonych prac i stosowania dobrego żywienia otrzymano zwierzęta o przeciętnej wadze żywej maciorki w wieku 18 miesięcy — 49 kg, przeciętnej rocznej wydajności strzyży — 3,6 kg. mlecz-

ność w ciągu 120 dni dochodziła do 100 l.

Według poczynionych obserwacji owce te odznaczają się dużą żywotnością o czym może również świadczyć fakt wolnego ich strzyżenia się. Maciorki nawet przy siódmej laktacji wykazują tylko nieznaczny spadek mleczności. Wzorzec dla klasy pierwszej polskiej owcy górskiej określa: wagę żywą maciorek na 50 kg. W wieku 1,5 roku mleczności na 120 l. po odsadzeniu jagniąt, przy 6,5 procent tłuszczu, roczną masę wełny na 6 kg. długość wełny 17 cm.

Ta właśnie rasa spełnia wszystkie wymogi hodowlane, oraz jest bardzo odporna na wszelkiego rodzaju schorzenia. Warto więc aby istniejące już i mające powstać kółka hodowców owiec zainteresowały się tą rasą i szeroko ją rozpropagowały — efekty w postaci wzrostu dochodu z hodowli nie przysiędą od razu ale z całą pewnością dochodowość ta będzie się stopniowo zwiększała.

HENRYK MACZKA

RENTY RODZINNE III

Renta rodzinna przysługuje po pracowniku, który w chwili śmierci spełnił warunki wymagane do emerytury lub renty inwalidzkiej albo miał ustalone prawo do jednego z tych świadczeń. Członkami rodziny pracownika czy rencisty uprawnionymi do renty rodzinnej są dzieci, wnuki, rodzeństwo, małżonek i rodzice jeżeli spełniają warunki do uzyskania tej renty.

Z dziećmi własnymi są zrównane dzieci przysposobione (adoptowane), pasierbowie oraz dzieci obce wzięte na utrzymanie i

wychowanie. Z rodzicami naturalnymi są zrównani ojczymowie i macochy oraz osoby przysposabiające.

Dzieci własne przysposobione i pasierbowie mają prawo do renty rodzinnej gdy są stanu wolnego, nie przekroczyły 16 lat życia, a w czasie uczęszczania do szkoły — 24 lat, i bez względu na wiek, gdy stały się inwalidami I lub II grupy przed ukończeniem 16 roku życia, lub 24 jeśli uczęszczały do szkoły.

Dzieci obce, wnuki, i rodzeństwo mają prawo do renty rodzinnej jeżeli nadto nie mają prawa do renty po rodzicach własnych, a gdy rodzice ich żyją, to gdy nie mogą zapewnić im utrzymania albo pracownik po którym mają otrzymać rentę był ustanowiony przez sąd opiekunem tych dzieci, wnuków lub rodzeństwa, a wreszcie gdy zostały wzię-

te one na wychowanie i utrzymanie co najmniej na rok przed śmiercią pracownika (rencisty), chyba że śmierć była następstwem wypadku.

Małżonek ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa w wieku do lat 16, uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym małżonku albo stał się inwalidą przed śmiercią małżonka lub w ciągu pięciu lat po jego śmierci albo przed ustaniem prawa do renty rodzinnej z tytułu wychowania dzieci; wnuków lub rodzeństwa albo osiągnął wiek: mężczyzna 65 lat, kobieta 50 lat przed śmiercią małżonka lub w ciągu 5 lat po jego śmierci albo przed ustaniem prawa do renty rodzinnej z tytułu inwalidztwa, albo wychowywania dzieci, wnuków lub rodzeństwa.

Wdowa, która pozostawa-

ła w chwili śmierci męża na jego utrzymaniu a nie spełnia warunków określonych wyżej ma prawo do renty rodzinnej przez okres jednego roku od śmierci męża. Okres ten może być przedłużony do dwóch lat, jeżeli wdowa uczestniczy w zorganizowanym szkoleniu mającym na celu uzyskanie kwalifikacji do wykonywania pracy zarobkowej.

Małżonkowi uprawnionemu do renty rodzinnej, który zawarł związek małżeński, się prawo do renty na czas trwania małżeństwa, chyba że i jego małżonek również pobiera rentę. Rodzice mają prawo do renty rodzinnej jeżeli w chwili śmierci pracownika czy rencisty pozostawali na jego utrzymaniu a poza tym spełniają te same warunki co małżonek uprawniony do renty rodzinnej.

W. FERFET

LISOVANÁ ZEMIAKOVA POLIEVKA (ČESKÁ)

Rozpočet pre 4 osoby: 1,5 lit. vody, soľ, zelerová a petržlenová vňat, 30 dkg zemiakov, 13 dkg mliečnej zeleniny, kúsok cesna-

ku, 2 dkg suchého hrachu, 6 dkg krúp, 3 dkg masťa, 3 dkg múky, 3 dkg cibule, muškátový oriešok, 1/2 dl mlieka, 1 žltok.

Do vody dáme variť namočený hrach, neskoršie pridáme pokrájanú mliečanu zeleninu, vňat a zemiaky, prípadne za hrst húb. Osobitne do mlieka udušime krúpy. Do polievky dáme nie veľmi tmavú cibulovú zápražku a všetko spolu aj s vňatou prelisujeme. Do hotovej polievky

pridáme trochu rozotretého cesnaku, uvarené krúpy a mlieko, v ktorom je rozmiešaný žltok.

REZANCE S KRUPICOU

Rozpočet pre 4 osoby: 40 dkg krupicovej múky, 1 vajce, voda, 3 dkg masťa, 15 dkg krupice, 8 dkg masla, 8 dkg cukru, škoric.

Tenšie rezance uvaríme v slanej vode, potom ich opláchneme studenou vo-

dou, necháme dobre odkvapkať, zmiešame s upravenou krupicou, pomastíme rozpusteným maslom a podávame so škoricevým cukrom a lekvárom alebo džemom. Krupicu na masť upražíme do hnedá, potom podlejeme horúcou, osolenou vodou a ešte miešame na teplé, aby dobre napuchla a bola mäkká a sypká. Vody nesmie byť mnoho, aby sa krupica nelepila spolu s kašou.

PREDPLATNÉ V ČESKOSLOVENSKU PRIJÍMA: POŠTOVNÍ NOVINOVÁ SLUŽBA — DOVOZ TISKU, VINOHRADSKÁ 46, PRAHA 2, VINOHRADY. INDEXOVÉ ČÍSLO ŽIVOTA JE 36650 A PREDPLATNÉ NA JEDEN ROK ČINÍ 24,60 KčS.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽENÍ A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKÁCH NASEHO CASOPISU A V DOPISECH.

ŽIVOT

ČASOPISMO
 SPOLEČNĚ
 KULTURNĚ

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednarčík, Augustyn Bryja, Adam Chalupce (redaktor naczelny), Vladimír Hess, Marian Kaškievics (zastępca redaktora naczelnego), Ignác Nižník, Ján Ondica, Jerzy Zagórski. Opracowanie graficzne — Luděk Holub. Korekta stylistyczna i ortograficzna jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska. Korekta stylistyczna ortograficzna jęz. słowackiego — Jan Grylak. Krystyna Tomczyk (red. techniczny).

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12. tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-81.

Prenumeratę na kraj, roczną i kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-1000 20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Ceny prenumeraty: kwart: 3 zł., półroczna: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabyć w Punkcie Wysokowym Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa.

Oddano do druku 15.VI.68 r. Podpisano do druku 17.VII.68 r. Druk. Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1116.

VLČIA HRADBA (I)

Skoro šesť rokov trval zápas s fašizmom, v ktorom šlo o život celých narodov, kým sa II. svetová vojna, ktorá priniesla národom Európy toľko nešťastia, skončila na zvrúcených Betlina dobytého sovietskou armádou a bojujúcou pri jej boku poľskou armádou.

Strašné následky tejto vojny nie sú ešte všade odstránené. Aj na území Poľska, ktoré pred dvadsiatimi štýrmi rokmi začalo nový život vidieť rany, spôsobené II. svetovou vojnou. Ošiali tu početné, roztrúsené moly sovietskych a poľských padlých hrdinov a miesta martyrologie, ktoré pripomínajú a budujú pripomínať spoločné cesty boja a odporu, spoločnú daň krvi za našu a vašu slobodu.

Táto vojna zanechala po sebe aj tajomstvá, z ktorých zatiaľ ešte nie sú všetky rozlíšené v tajných archívoch. Ošiali po nej slopy opevnení a trosky nacistických pevností, ktoré mali byť navždy nedobytné. História, ktorú sme vybrali hovoriaca o možnosti, najhroznejšej pevnosti-stane z čias druhej svetovej vojny určite zaujme našich čitateľov. Vytvozprávame ju v dvoch po sebe nasledujúcich úsekoch.

Vo vzdialenosti 8 km od Ketrzyňa, pri nevelkom odbočení železnickej trate tiahnucej sa do Królewa, medzi húštinou zelene lesa Gierloz sú ukryté domur-trosky obrovských kusov železa a betónu, rozdrvené mohutným výbuchom. Je to miesto bývalého hlavného stanu Hitlera a generálneho štábu Wehrmachtu, ktoré sa nazývalo podľa Hitlerovho pomenovania „Wolfschanze“ čo znamená „Vlčia hradba“. Sídliisko zločnického mozgu, ktorý túna vypracovával početné barbárske rozkazy, v čom sa nachádzalo aj rozhodnutie o zničení Varšavy, a odlietáť riadiť mohutnú vojenskú mašín-riu III. ríše pri jej výprave na východ. Miesto nepodarého atentátu na Hitlera 20. júla 1944. Dnes je to svetovej miery unikátny turistický objekt turistického podniku „Varšava — Olszyn“, ktorý znamená veľkú atrakciu pre domácich a zahraničných turistov. Prichádza ich tu pritom hodne cez sto tisíc osôb.

Stan zahrňoval plochu asi 15 km², na ktorej bolo vybudovaných skoro 50 veľkých štábných bunkrov a niekoľko desiatok pomocných stavieb: hotely, kantíny, kasína, nemocnica, kuchyne, garáže, skladišťa a iné pomocné miestnosti. V samom stredí stanu sa nachádzal najväčší — pravdepodobne Hitlerov — bunker. V stane, aj napriek prítržkom porážky, zotrval sa Hitler do 20. novembra 1944.

Tieto budovy tvoria tesný pravouhlý komplex, rozdelený cestou vedúcou z Czernik do Parca a železničnou traťou, od ktorej viedla zvláštna — dnes už nefungujúca — bočná trať. Väčšina bunkrov spoľu s bunkrom Hitlera sa nachádza na sever od tejto cesty.

Hlavné bunkre, aj keď sú si poväčšine podobné, odlišujú sa jednako veľkosťou a konštrukciou, závisle od potrieb. Nachádzali sa v nich obštrne miestnosti pre prácu a oddych, jedálne, spálne pre generálov, poradné sály a pod., boli úkrytom pre dôstojníkov a ostatných členov posádky stanu. Mali železobetónové steny hrubé 5 až 8 metrov a také isté povaly, ktorých hrúbka dosahovala dokonca 10 metrov. V stenách niet oblokov, avšak zvláštna klimatická zariadenia privádzajú svieži vzduch, umožňujúce takto dokonca dlhodobý pobyt v bunkroch. Bunkre sú položené na silných základoch, ktoré siahajú hlboko v bahnlom teréne. Nikto presne nevie, čo sa skrýva v týchto základoch. Najistejšie sa v nich nachádzali poschodia s rôznou inštaláciou, ventiláčnou zariadenia, zariadenia pre zohrievanie bunkrov a pod., ako aj telefónne ústredne. Tieto bunkre mali chrániť Hitlera a jeho doprovod pred najväčšou bombou alebo nabojom, aké vtedy existovali.

Telefonické a rádiové spojenie stanu zahrňovalo všetky krajiny okupovanej Európy a všetky doľefjšie úseky frontu. Bočná cesta svádzala stan s artériou cesty zarúčenej patrénú automobilovú dopravu. Na železničnej trati spájajúcej Berlín s Gierlozom dremával zvláštny vlak, ktorý sa zaskavoval iba na lenej stanici stanu — dnes zničenej — ktorá bola zamaskovaná umelými stromami. Na tejto stanici, hneď po nepodarenom atentáte 20. júla 1944, vstal Hitler dikťákora fašistického Talianska Benito Mussoliniho, ktorý sem prišiel s návštevou. Letecké spojenie stanu zabezpečovali dva letiska, jedno veľké nachádzajúce sa pod Korolewom, 5 km od Gierloza a dobre zamaskované poľné letisko na území samého stanu.

Hitler venoval mimoriadnu starostlivosť tomu, aby sa tajomstvo stanu nedostalo nikdy do nekompetentných uší. Títo tílohu sa jej tvorcovia snažili splniť v maximálnej miere. Stan bol vybudovaný ďaleko od väčších ľudských zoskupení. Uťahovalo to dokladné pozorovanie okolia rozvíedkou a kontrarozvíedkou ako aj osobnou garidou Hitlera. Malopocenne ostahné obyvateľstvo, ktorých omihulo vysídlenie Gestapákmi, bolo kontrolo-

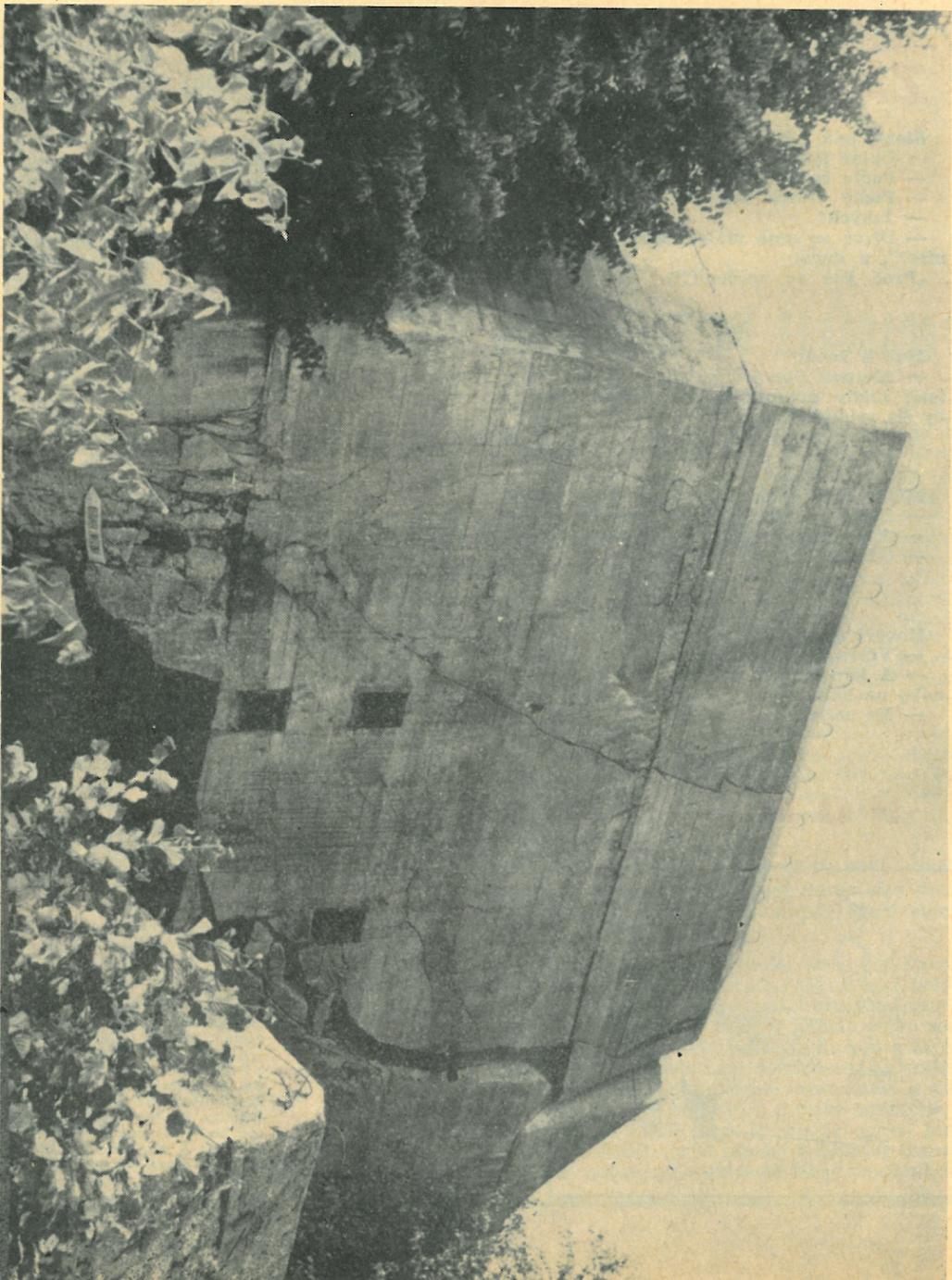
vané pomocou celého špionážneho systému.

Nevelký husť les v Gierlozu, v ktorom rasihi väčšinou listnaté stromy a smreky, obklopený vencom jazier, bahien a poli neupozorňoval veľmi na seba. Pred pozorovaním zo vzduchu bujného života stanu — celá jeho oblasť: cesta, železničná odbočka, všetky vnitorné steny, letisko, bunkre a budovy — boli maskované umelými stromami a krovím ako aj zvláštnou ochrannou sieťou, ktorá sa vešala kolmo a vodorovne. Bola vyrobená z tenkého drótu, do ktorej bolo vpletené listie z ohnovzdušného a odporného na teplo materiálu. Špionážna služba a letecký alianťov ho do konca vojny neobhľadli.

Nie je presne známe, kedy sa začalo s výstavbou stanu. Hitler sa určite už niekoľko rokov pred začiatim vojny myslel postarať o vytvorenie seba a svojim generálom bezpečného úkrytu neľaleko východných hraníc svojej ríše. Všeobecne sa však predpokladá, že jeho výstavba sa začala okolo roku 1938 a pokračovalo sa v nej až do posledných mesiacov pred zničením stanu. Dodnes na území stanu možno vidieť nedokončené múry, stĺpy, hrby vrúce so skameneným cementom a iné stavbné materiály, ktoré tam nechala panicky cúvajúca posádka pevnosti.

Zato asi nielo pochyb, že tvorcami pevnosti boli oddiely organizácie práce v ríši, tzv. „Organisation Todt“. Zatiaľ však, aj napriek hľadaniu, ktoré začala Hlavná komisia skúmania nacistických zločinov, neprišlo sa na stopu ľudí, ktorí priamo stavali železobetónové obry, a neznámy je ich osud. Hlavným sa určite načase postaral o to, aby žiaden očíť svetok, žiaden zo zasvätených neostal nazýve. Aj tvorca nacistickej organizácie práce, hlavný staviteľ stanu dr. inž. Fritz Todt zahynul počas leteckej nehody. Zahynul aj hlavný projektant v organizácii Todta Behrens. Neprišlo sa na stopu ani tých nemeckých oddielov, ktoré minovali a vysádzovali do vzduchu bunkre pred opustaním stanu. Chybuje aj opis vnútra bunkrov. Ti, ktorí tam cez vojnu bývali, blízki Hitlerovi spolupracovníci a bývali členovia jeho štábu zatiaľ mlčia o stane v Gierlozu. V pamätníkoch vydávaných v NSR spomínajú o svojom pobyte v stane, avšak o nom samom ani slova. Divná dohoda mlčania trvá.

V nasledujúcich úsekoch: o pásmach smrti, tajomstvách podzemí SPRACOVVAL: A. ADAMEC

Fragment jedného z Ketrzyňských bunkrov.

Otvorené palebné stanoviska
Vlčia hradba
Palebné železobetónové stanoviska
Dreveno-pozemné stanoviska
Stanovišťa guľometov

SITUAČNÝ PLÁN BYVALÉHO HITLEROVHO HLAVNÉHO STANU

Mimové pole s prekážkou osmiateho drótu
Stábné bunkre
Pomocné a kasárenské bunkre
17-radové mimové pole